

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 12 – 13 kwietnia 2018
na kierunku *prawo* prowadzonym
na Wydziale Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	9
Dobre praktyki	9
Zalecenia	9
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	9
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	9
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	16
Dobre praktyki	16
Zalecenia	17
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	17
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	17
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	23
Dobre praktyki	24
Zalecenia	24
Brak	24
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	24
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	24
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	26
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	28
Dobre praktyki	28
Zalecenia	28
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	32

Dobre praktyki	32
Zalecenia	33
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	33
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	35
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	35
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	37
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	38
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Czwartek – 12 kwietnia 2018 r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Piątek – 13 kwietnia 2018 r.	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Tadeusz Stanisławski, ekspert PKA
2. dr hab. Waldemar Hoff, ekspert PKA
3. dr hab. Kamil Kardis, ekspert PKA ds. międzynarodowych
4. Artur Gawryszewski, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
5. Dominik Czapczyk, ekspert PKA ds. pracodawców
6. Paweł Adamiec, ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *prawo* prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego na poziomie jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim odbyła się z inicjatywy PKA. Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (ZO) z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Raport ZO został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także absolwentami oraz studentami ocenianego kierunku. Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała kierunek *prawo*. Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków ZO, Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	Prawo	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Jednolite studia magisterskie	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne/niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk prawnych/ nauki o administracji, prawo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	10 semestrów – 305 punktów ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	– Wymiar Sprawiedliwości – Prawo Publiczne – Prawo Gospodarcze – Prawo Europejskie	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	49 nauczycieli akademickich	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	1080	847
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	7625	-

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Wyróżniająca
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 6. Umieędzynarodowienie procesu kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	Wyróżniająca

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Koncepcja kształcenia w Jednostce jest całkowicie zgodna z misją i strategią Uczelni. Koncepcja ta opiera się, w skali kierunku, na tych samych fundamentalnych założeniach, których filary stanowią: badania naukowe, oferta edukacyjna i jakość kształcenia, umiędzynarodowienie uczelni oraz zapewnienie jej długofalowej stabilizacji finansowej.

W zakresie badań koncepcja jest całkowicie zgodna z misją i strategią Uczelni. Jednostka zmierza do uzyskania, a właściwie utrzymania, statusu jednej z wiodących jednostek badawczych w kraju. Koncepcja przewiduje podjęcie działań na rzecz zwiększenia ilości osiągnięć wyróżniających ją na polu badań, zwiększenia liczby wysokopunktowanych publikacji, zwiększenie ilości projektów badawczych klasy międzynarodowej, zwiększenie udziału młodych pracowników naukowych w badaniach, wzmożenie działalności eksperckiej pracowników naukowych Jednostki oraz zwiększenie rangi czasopism własnych Jednostki.

W zakresie umiędzynarodowienia Jednostki zakłada się współpracę z czołowymi uczelniami Europy Środkowej i Wschodniej, podejmowanie badań naukowych klasy międzynarodowej oraz rekrutowanie studentów zagranicznych. Element europejskości występuje zarówno w dokumentach uczelnianych (wizja, strategia) jak i na poziomie jednostki w taki sposób, że wprawdzie nie brak w nim odniesienia do Europy w ogóle, jednak zdaje się dominować skromniejsze podejście do własnych możliwości przez położenie nacisku na Europę Środkową i Wschodnią jako punkt odniesienia. Wydaje się to być produktem niedoszacowania własnych możliwości, co z kolei wskazuje na potrzebę skierowania uwagi na konieczność uwzględnienia w koncepcji kształcenia konkurowania z uczelniami w skali ogólnoeuropejskiej.

Trzeba podkreślić, że koncepcja zakłada umiędzynarodowienie szczególnie poprzez podnoszenie jakości wszystkich istotnych parametrów działania Jednostki, a nie jedynie przez promowanie zewnętrznych oznak umiędzynarodowienia, takich jak liczba studentów zagranicznych. W koncepcji kształcenia słusznie założono, że jakość badań i kształcenia jest czynnikiem, który przyciąga zagranicznych partnerów do badań oraz przyciąga zagranicznych studentów.

W zakresie oferty edukacyjnej koncepcja przewiduje oferowanie studiów na najwyższym poziomie we współpracy ze swoim otoczeniem społeczno-gospodarczym. Koncepcja zakłada rozszerzenie i uelastycznienie oferty edukacyjnej w dostosowaniu do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego. Jednostka dostrzega potrzebę wprowadzenia elementów interdyscyplinarnych kształcenia jako instrumentu uelastycznienia oferty oraz doskonalenia metod kształcenia.

Zapewnienie stabilizacji finansowej w perspektywie długoterminowej należy traktować nie tyle jako koncepcję kształcenia, co jej uwarunkowanie. Niemniej ważne jest, że zostało ono

przewidziane na poziomie ogólnouczelnianym i poziomie wydziału jako gwarancja sukcesu w realizacji planów Jednostki na wszystkich polach jej aktywności.

1.2.

Badania naukowe prowadzone w Jednostce pozostają w całkowitej zgodności z koncepcją kształcenia oraz jej ogólnoakademickim profilem. Jak wskazuje Raport samooceny potwierdzony badaniem ZO, w Jednostce podjęto liczne prace badawcze obejmujące cały obszar nauk prawnych z uwzględnieniem zagadnień prawa materialnego i procesowego. W granicach prawa materialnego badania uwzględniły aspekty ogólnoteoretyczne oraz dogmatyczne. Wśród nich znalazły się badania w zakresie teorii i filozofii prawa, historii prawa, prawa międzynarodowego, prawa cywilnego, prawa gospodarczego, prawa administracyjnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, prawa finansowego i podatkowego, prawa karnego i prawa wykroczeń. Badania dotyczące prawa procesowego obejmowały postępowanie cywilne, karne, administracyjne i sądowo-administracyjne. Badania prowadzono także w zakresie kryminalistyki. Badania charakteryzowały się dużym udziałem badań porównawczoprawnych.

O randze i znaczeniu badań prowadzonych w Jednostce świadczy też wkład jej pracowników jako współautorów monumentalnych monografii znanych jako systemy prawa (systemy prawa administracyjnego, karnego, prawa pracy, prawa prywatnego procesowego, prawa międzynarodowego prywatnego), co w środowisku prawniczym jest szczególnie wysoko cenione.

W Jednostce zadbano o zapewnienie znacznego udziału w badaniach młodym pracownikom naukowym. Na 43 granty, 17-toma grantami kierowali młodzi pracownicy naukowcy.

Należy podkreślić udział studentów w prowadzeniu prac badawczych jednostki (w ramach kół naukowych).

Ogółem opublikowano 940 artykułów naukowych opublikowanych w kategorii A, B i C oraz 130 monografii.

1.3.

Przyjęte w Jednostce efekty kształcenia zawarte w uchwale Senatu nr 514 nie budzą – w opinii ZO – zastrzeżeń od strony ich konstrukcji, spójności wewnętrznej oraz zgodności z charakterystykami Polskiej Ramy Kwalifikacji. Są także spójne z koncepcją kształcenia o profilu ogólnoakademickim. Nie budzi też zastrzeżeń przypisanie kierunkowych efektów kształcenia do poszczególnych przedmiotów zawartych w planie studiów (są określone w macierzy kompetencji w skali 3-stopniowej: 1 – podstawowy; 2 – średni; 3 – zaawansowany). Efekty zawarte w tabeli efektów oraz w sylabusach są spójne a także trafnie odzwierciedlają podział efektów na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Treści programowe zawarte w sylabusach oraz formy kształcenia są z jednej strony podporządkowane osiągnięciu zakładanych efektów z drugiej zaś strony wystarczająco elastyczne na osiągnięcie ich przez studentów. Należy podkreślić rozbudowany i prawidłowo skonstruowany w opisie efektów kształcenia system kompetencji językowych oraz kompetencji do prowadzenia prac badawczych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Przyjęta w jednostce koncepcja kształcenia jest spójna z misją i strategią Uczelni. Stan faktyczny w zakresie badań wskazuje na bardzo wysoką pozycję Jednostki. Przemawia za tym zakres badań oraz ich wysoki poziom potwierdzony przez nagrody uzyskane w kategorii monografii, w kategoriach monografii wybitnych i wybitnych książek prawniczych, w tym cztery nagrody dla monografii przygotowanych przez młodych pracowników naukowych. Należy do tego dodać 19 nagród za prace badawcze, w tym Prezydenta RP. O wartości badań świadczy też obecność pracowników Jednostki na konferencjach naukowych (w latach 2013 – 2017 zorganizowano 170 konferencji krajowych i 43 konferencje międzynarodowe) zaś w latach 2013 – 2016 pracownicy naukowci Jednostki wygłosili łącznie 1039 referatów, z tego 209 na konferencjach zagranicznych. Analiza matrycy kompetencji oraz sylabusów wskazuje na to, że Jednostka w pełni zapewnia realizację efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Mocną stroną jednostki są wszechstronne badania naukowe potwierdzone nagrodami oraz rangą organów publikacyjnych i konferencji, na których są rozpowszechniane ich wyniki. Atutem Jednostki jest też wysoki poziom kształcenia, zarówno pod względem treści jak i formy prowadzenia zajęć.

Dobre praktyki

- zapewnienie znacznego udziału w badaniach młodym pracownikom naukowym

Zalecenia

Brak

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Prowadzone jednolite studia magisterskie na kierunku *prawo* opierają się na zasadach Europejskiego Systemu Transferu Punktów (ECTS - *European Credit Transfer System*), co umożliwia najbardziej racjonalne rozłożenie obciążeń studenta pomiędzy poszczególne etapy studiów, a także pełną uznawalność osiągnięć uzyskanych w ramach odbywania części studiów na innych uczelniach krajowych lub uczelniach zagranicznych (zob. też pkt 2.3). Treści kształcenia w ramach obu programów studiów przynależą do dwóch dyscyplin dziedziny nauk prawnych: prawa i nauki o administracji, a także zawierają elementy innych dyscyplin (jak filozofia, socjologia, ekonomia, zarządzanie). Problematyka wykładanych przedmiotów odpowiada zakresowi tematycznemu badań prowadzonych na ocenianym kierunku studiów, obejmując w istocie wszystkie dyscypliny prawnicze, w ich wymiarze zarówno dogmatycznym, jak i teoretycznym, jak również teorię administracji. W szczególny sposób

powiązanie treści kształcenia z prowadzonymi badaniami przedstawia lista zajęć w ramach modułów wybieralnych, która jest corocznie modyfikowana i przyjmowana na kolejny rok akademicki właśnie po to, by w ofercie dydaktycznej uwzględnić zmiany i nowości w tematyce badań prowadzonych na WPiA. Z kolei powiązania treści kształcenia poszczególnych przedmiotów z kierunkowymi efektami kształcenia prezentuje matryca kompetencji sporządzona dla kierunku.

Program studiów obejmuje 10 semestrów i przewiduje uzyskanie 305 punktów ECTS. W przypadku studiów w trybie niestacjonarnym zajęcia odbywają się w czasie sobotnio-niedzielnych zjazdów – po 10 zjazdów w semestrze zimowym i w semestrze letnim. W programie studiów (w trybie stacjonarnym, i i niestacjonarnym) znalazły się m.in. następujące przedmioty:

- I rok: wstęp do prawoznawstwa, logika dla prawników, historia państwa i prawa polskiego, powszechna historia państwa i prawa, prawo rzymskie, prawo konstytucyjne, ekonomia, łacina dla prawników, socjologia lub filozofia (do wyboru).
- II rok: prawo administracyjne, prawo cywilne, prawo karne, prawo międzynarodowe publiczne, wstęp do prawa europejskiego, doktryny polityczno-prawne, informatyka prawnicza.
- III rok: prawo cywilne, prawo finansowe, prawo pracy, postępowanie karne, postępowanie administracyjne, moduł wybieralny, proseminarium.
- IV rok: prawo gospodarcze i handlowe, prawo gospodarcze publiczne, postępowanie cywilne, teoria i filozofia prawa, trzy przedmioty podstawowe w ramach specjalizacji, moduł wybieralny.
- V rok: wprowadzenie do prawa kanonicznego, etyka zawodów prawniczych, dwa przedmioty podstawowe i trzy moduły wybieralne (w tym jeden w języku obcym).

Każdego studenta na początkowym etapie studiów obowiązuje potwierdzona egzaminem (przeprowadzanym w semestrze letnim 2. roku) znajomość nowożytnego języka obcego na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Do egzaminu można się przygotować uczestnicząc w lektoracie w czasie 2. roku studiów. Na zaawansowanym etapie studiów (4. lub 5 roku) student musi osiągnąć kompetencje w zakresie znajomości nowożytnego języka obcego na poziomie biegłości B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Kompetencje w tym zakresie są rozwijane i weryfikowane w ramach modułu wybieralnego w języku obcym, którego zaliczenie jest obowiązkowe.

Zajęcia do wyboru (filozofia/socjologia, moduły wybieralne, moduły specjalizacji, lektoraty języka obcego, praktyki, proseminaria, seminaria magisterskie wraz z egzaminem magisterskim,) obejmują 105 pkt. ECTS, co spełnia wymagania w tym zakresie. Po trzecim roku studenci wybierają jedną z następujących specjalizacji:

- studia dzienne i wieczorowe:
 - Wymiar Sprawiedliwości – profil prawnokarny
 - Wymiar Sprawiedliwości – profil cywilnoprawny
 - Prawo Publiczne
 - Prawo Gospodarcze
 - Prawo Europejskie
- studia zaoczne:

- Wymiar Sprawiedliwości – profil prawnokarny
- Wymiar Sprawiedliwości – profil cywilnoprawny

Studia kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra prawa, po przyjęciu pracy magisterskiej i zdaniu egzaminu magisterskiego. Regulamin studiów w UŁ określa dwie szczególne formy indywidualizacji toku studiów: „Indywidualny plan studiów” (IPS) oraz „Indywidualną organizację studiów” (IOS). IPS przyznawany jest uzdolnionym i wyróżniającym się studentom od II roku studiów i umożliwia im zwłaszcza przyjęcie bardziej interdyscyplinarnego podejścia w tworzeniu własnego programu studiów. IOS ułatwia realizację obowiązującego programu studiów osobom, które z różnych względów nie mogą regularnie uczestniczyć we wszystkich zajęciach lub podchodzić do wymaganych zaliczeń w terminach wyznaczonych kalendarzem akademickim. Do okoliczności uzasadniających przyznanie IOS należą: stan zdrowia, niepełnosprawność, sytuacje losowe (np. opieka nad bliskimi niepełnosprawnymi, małymi dziećmi), a także okresowe odbywanie studiów poza UŁ, np. w ramach programu ERASMUS+, MOST.

Stosowane formy zajęć scharakteryzowane zostały w „Systemie ustalania wartości punktowej ECTS dla przedmiotów WPiA UŁ”, przyjętym przez Radę Wydziału i zatwierdzonym zarządzeniem Rektora UŁ Nr 55 z 13 kwietnia 2015 r. (Dokument załączony do raportu samooceny), który stanowi w istocie kodyfikację zasad, zwyczajów i dobrych praktyk od wielu lat stosowanych i rozwijanych na WPiA w odniesieniu do implementacji systemu ECTS oraz wprowadzania europejskich i krajowych ram kwalifikacji. Dlatego programy studiów obowiązujące na WPiA są zgodne z zasadami określonymi w „Systemie...”. Formy zajęć różnią się pod względem celów, wykorzystywanych metod dydaktycznych, sposobów zaliczenia i są dostosowane do potrzeb wynikających z zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i efektów kierunkowych – w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Formy zajęć stosowane dla studiów kierunku *prawo*, prowadzonych zarówno w formie studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych) to: wykład, ćwiczenia, lektorat, konwersatorium, klinika prawa, praktyki, wychowanie fizyczne, zajęcia seminaryjne (proseminarium, seminarium magisterskie). W ramach tej samej formy zajęć mogą występować różne typy zajęć, różniące się między sobą m.in. stopniem wykorzystania określonych metod dydaktycznych, proporcjami pomiędzy poszczególnymi komponentami nakładu pracy studenta (godziny kontaktowe, praca bieżąca, przygotowanie do egzaminu), proporcjami pomiędzy poszczególnymi kategoriami przewidywanych efektów kształcenia, sposobami zaliczenia. Szczegółowo zostały one zdefiniowane w „Systemie...”. Należy podkreślić, że studenci kierunku *prawo* licznie uczestniczą także w szczególnych formach zajęć rozwijanych na WPiA, umożliwiających uzyskanie potrzebnych przyszłym prawnikom kwalifikacji, jak Klinika Prawa, laboratoria typu „moot court” czy konwersatorium „Znam swoje prawa” (którego uczestnicy zajmują się propagowaniem wiedzy o prawie, państwie i społeczeństwie w szkołach średnich).

„System...” określa również zasady stosowania punktacji ECTS obowiązujące na WPiA oraz relacje pomiędzy studiami w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym w zakresie nakładu pracy studenta i osiągania zakładanych efektów kształcenia. Zgodnie z nimi, programy studiów stacjonarnych i niestacjonarnych obejmują te same treści kształcenia oraz prowadzą do osiągnięcia tych samych efektów kształcenia. Programy te różnią się wymiarem godzin kontaktowych, a także w paru przypadkach występowaniem pewnych modułów zajęć w

ramach przedmiotu (np. w trybie stacjonarnym program studiów przewiduje ćwiczenia, w niestacjonarnym – nie).

Podstawowym założeniem jest przypisywanie punktów ECTS za cały przedmiot, niezależnie od tego, z ilu oraz jakich form zajęć się składa, po zaliczeniu wszystkich zajęć składowych i potwierdzeniu osiągnięcia przewidzianych dla przedmiotu efektów kształcenia. Liczbę punktów ECTS ustala się dla poszczególnych zajęć, sumując liczbę punktów za poszczególne komponenty pracy studenta: godziny kontaktowe, samodzielną pracę bieżącą, samodzielną pracę w celu przygotowania się do zaliczenia. Zatem, jeśli dla danych zajęć na studiach w trybie niestacjonarnym przewidziano zmniejszony wymiar godzin kontaktowych, to liczba punktów ECTS przyznawanych za ten komponent zmniejsza się proporcjonalnie do wymiaru zajęć. Jednocześnie proporcjonalnie zwiększa się liczba punktów ECTS przyznawanych w ramach pozostałych komponentów, tj. bieżącej pracy własnej i/lub przygotowania się do zaliczenia. Przyjmuje się bowiem, że studenci studiów niestacjonarnych przy zmniejszonej liczbie godzin kontaktowych osiągają przewidziane w tym zakresie efekty kształcenia poprzez zwiększenie nakładu pracy własnej (bieżącej i/lub w celu przygotowania się do zaliczenia). Podobnie, jeśli na studiach w trybie niestacjonarnym dla danego przedmiotu, którego odpowiednik na studiach stacjonarnych składa się z kilku form zajęć, przewidziano tylko jedną formę zajęć, to liczba punktów ECTS przyznawanych za godziny kontaktowe dla tego przedmiotu zmniejsza się proporcjonalnie do wymiaru zajęć, a proporcjonalnie zwiększa się liczba punktów ECTS przyznawanych w ramach pozostałych komponentów. W ten sposób zapewniona jest spójność pomiędzy realizacją programów studiów w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym.

Studenci kierunku *prawo* zobowiązani są do zrealizowania kierunkowych praktyk zawodowych po ukończeniu 3. lub na 4. roku studiów. Studenci – na swój wniosek – mogą odbyć praktyki na 5. r. studiów, ale jedynie w wyjątkowych okolicznościach, za zgodą pełnomocnika Dziekana, wydaną po uzyskaniu pozytywnej opinii opiekuna praktyk. Rejestracja studentów na praktyki odbywa się 2 dwa razy w ciągu roku akademickiego drogą elektroniczną (za pośrednictwem USOS). Praktyki, co do zasady, prowadzone są w dwóch okresach:

- po zakończeniu zajęć dydaktycznych po I semestrze: praktyki śródroczne (trwają trzy tygodnie w wybrane dni tygodnia, w wymiarze 120 godzin);
- wakacji letnich: praktyki ciągłe (trwają trzy tygodnie następujące po sobie, w wymiarze 120 godzin).

Tradycyjnie większość studentów preferuje wakacyjny tryb odbycia praktyk, co znajduje odzwierciedlenie w danych statystycznych. I tak na przykład w minionym roku akademickim 2016/17 do praktyk śródrocznych przystąpiło 100 studentów, a praktyki wakacyjne odbyło 293 studentów. Wielu studentów odbywa praktyki w kancelariach prawniczych, jednostkach należących do administracji publicznej lub działach prawnych przedsiębiorstw prywatnych, zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie ich miejsca zamieszkania. Studenci mogą odbywać praktyki w sądach powszechnych, sądach specjalnych, prokuraturach, kancelariach prawniczych (adwokackich, radcowskich, notarialnych oraz komorniczych), urzędach i zakładach administracji publicznej, jak również innych podmiotach publicznych oraz przedsiębiorstwach prywatnych gwarantujących realizację programu praktyk.

W roku akademickim 2017/18 studenci kierunku *prawo*, na podstawie stałych porozumień, odbywają praktyki w następujących instytucjach:

- Sądzie Okręgowym w Łodzi (praktyki odbywają się w Sądzie Okręgowym w Łodzi; łódzkich sądach rejonowych oraz w jednostkach zamiejscowych: Brzeziny, Kutno, Łowicz, Pabianice, Skierniewice, Zgierz, Łęczyca, Rawa Mazowiecka).
- Prokuraturze Okręgowej w Łodzi (praktyki odbywają się w prokuraturach rejonowych w Łodzi oraz w jednostkach zamiejscowych: Brzeziny, Kutno, Łowicz, Pabianice, Skierniewice, Zgierz, Łęczyca, Rawa Mazowiecka).
- Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi.

Wskazane instytucje samodzielnie ustalają limity przyjęć, każdorazowo konsultując je z opiekunem studenckich praktyk kierunkowych, z uwzględnieniem możliwości organizacyjnych instytucji oraz preferencji studentów dotyczących wyboru jednostki oraz terminu odbywania praktyk. Ustalane limity w pełni zaspokajają potrzeby studentów WPiA.

W 2015 r. studenci uczestniczyli w programie praktyk studenckich w administracji rządowej, którego celem było umożliwienie zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego w administracji publicznej oraz jej jednostkach podległych lub nadzorowanych, będących częścią sektora finansów publicznych. Studenci łączący studia prawnicze z różnymi formami zatrudnienia, które umożliwiają realizację programu praktyk, mogą ubiegać się o zaliczenie studenckich praktyk kierunkowych na podstawie zdobytego doświadczenia zawodowego. Każdorazowo decyzje, na podstawie przedstawionych przez studentów dokumentów, podejmowane są przez Pełnomocnika Dziekana ds. Praktyk, po wcześniejszym zaopiniowaniu wniosku przez opiekuna studenckich praktyk kierunkowych.

2.2.

Ocena skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia na WPiA jest przedmiotem stałego zainteresowania podmiotów odpowiedzialnych za tę sferę. Ocena ta odbywa się na kilku poziomach. Pierwszy etap to poziom przedmiotów. Na tej płaszczyźnie wykorzystywane są liczne metody sprawdzania uzyskiwania efektów kształcenia, a więc: egzaminy ustne, testowe, opisowe, testowo-opisowe, kolokwia, referaty, prezentacje, prace pisemne, rozwiązywanie kasusów, analiza orzecznictwa, analiza tekstów naukowych, praktyki studenckie, udział w wymianie międzynarodowej, uczestnictwo w konkursach, udzielanie bezpłatnej pomocy prawnej w ramach działalności dydaktycznej w Klinice Prawa i Klinice Praw Dziecka, działalność w studenckich kołach naukowych, spotkania z gośćmi WPiA, poznawanie funkcjonowania instytucji publicznych. Metody sprawdzania uzyskanych efektów kształcenia na zajęciach są zróżnicowane, uzależnione od ich formy. Należy przy tym podkreślić, że wykłady monograficzne zostały w roku akad. 2015/2016 zastąpione przez konwersatoria, dzięki czemu położony jest nacisk na interaktywne formy prowadzenia zajęć, a co za tym idzie osiągnięcie efektów kształcenia nie tylko w zakresie wiedzy, ale i umiejętności oraz postaw społecznych. Corocznie przeprowadzane są elektroniczne, anonimowe ankiety studenckie w zakresie oceny programów kształcenia i ich realizacji, na podstawie których sporządzane są sprawozdania, analizowane przez Dziekana oraz kierowników katedr. Są one przedmiotem dyskusji podczas posiedzeń Rady Wydziału.

Drugi etap oceny uzyskiwania efektów kształcenia stanowi poziom dyplomowania, podlegający monitorowaniu przez Zespół ds. Jakości Prac Dyplomowych oraz Wyników Egzaminów, a także monitorowaniu przez kierowników katedr oraz Kolegium Dziekańskie.

Warte podkreślenia jest, że studenci kierunku *prawo* przygotowują prace magisterskie we wszystkich katedrach na Wydziale, co pozwala im realizować zainteresowania naukowe w wielu specjalnościach, a także podejmować tematykę pozwalającą przygotować się do przyszłej pracy zawodowej.

Trzeci etap obejmuje badanie sytuacji zawodowej absolwentów. W tym celu przeprowadzane są wśród nich ankiety pozwalające monitorować uzyskanie i wykorzystanie efektów kształcenia po ukończeniu studiów.

Istotnym elementem oceny skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia są również studenckie praktyki zawodowe. Instytucja przyjmująca studenta dokonuje na specjalnie w tym celu przygotowanym formularzu oceny efektów kształcenia uzyskanych w toku studenckiej praktyki zawodowej w odniesieniu do wiedzy, umiejętności w zakresie systematyczności, zorganizowania, samodzielności, terminowości wykonywania zadań i zaangażowania oraz kompetencji społecznych takich, jak wykazywane przez studenta poczucie odpowiedzialności, zdolność do współpracy i pracy w zespole, a także łatwość nawiązywania kontaktów. Należy podkreślić istotną rolę kierowników katedr, którzy na bieżąco monitorują stan uzyskiwania efektów kształcenia przez studentów i w razie potrzeby podejmują czynności mające na celu poprawę tej sfery działalności realizowanej przez pracowników i doktorantów. Uzyskiwanie efektów kształcenia jest także kontrolowane przez Kolegium Dziekańskie, które wspiera kierowników katedr, a także *ad hoc* podejmuje działania w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości w zakresie skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia i rozwiązywania problemów na wszystkich etapach oceny.

Jednym z najbardziej obiektywnych mierników oceny jakości kształcenia na kierunku *prawo* są wyniki egzaminów wstępnych na aplikacje korporacyjne (adwokacką, radcowską, notarialną i komorniczą) oraz aplikacje prowadzone przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury (sądową i prokuratorską). Dokonana przez Ministerstwo Sprawiedliwości analiza tych wyników wskazuje, że absolwenci WPiA zajęli w 2017 roku po raz kolejny drugie miejsce pod względem zdawalności na aplikacje korporacyjne, uzyskując pierwsze miejsce w rankingu zdawalności na aplikację adwokacką. Jednocześnie absolwenci Wydziału zajęli trzecią pozycję po I i II etapie konkursu do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w tym drugą pozycję pod względem procentowego udziału prawidłowych odpowiedzi i uzyskanych punktów za rozwiązanie części testowej egzaminu. Należy przy tym podkreślić, że Ministerstwo Sprawiedliwości analizuje wyniki egzaminów wstępnych na aplikacje prawnicze od 2008 roku, a tegoroczne zestawienie, zawierające ujęcie w perspektywie ostatnich 10 lat wskazuje na bardzo wysoką pozycję WPiA w zbiorczym rankingu uwzględniającym odsetek zdawalności na aplikacje korporacyjne – absolwenci Wydziału w tym zestawieniu zajmują 2 miejsce w Polsce. Wyniki te potwierdzają nie tylko skuteczność osiągania efektów kształcenia na kierunku *prawo*, ale wskazują także, że ma ona charakter trwały i długofalowy.

2.3.

Rekrutacja odbywa się zgodnie z przyjętymi przez Senat UŁ zasadami przyjęć na dany rok akademicki. Kandydatami na studia mogą być obywatele polscy oraz cudzoziemcy. Przyjęcie na studia stacjonarne na kierunku *prawo* odbywa się na podstawie wyników matury – nowej, starej oraz międzynarodowej – co zapewnia równość szans. W postępowaniu rekrutacyjnym

brane są pod uwagę wyniki egzaminu maturalnego z jednego spośród trzech przedmiotów: historii, geografii albo matematyki. Ponadto, brane są pod uwagę obowiązkowo także wyniki egzaminu z języka polskiego, a w ramach przedmiotów dodatkowych (niewymaganych) uwzględniany jest – oprócz wskazanych wyżej przedmiotów – język obcy. Z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego przyjmowani są laureaci i finaliści wyznaczonych olimpiad stopnia centralnego. Na studia niestacjonarne kandydatami mogą być wszyscy, którzy zdali egzamin maturalny, a przyjęcie odbywa się na podstawie złożonych dokumentów.

Zaliczanie etapów studiów na kierunku *prawo* odbywa się w systemie rozliczenia rocznego. Ostatecznym terminem zaliczenia semestru letniego oraz roku studiów jest 30 września. Poza rozliczeniem merytorycznym związanym ze złożeniem wymaganych zaliczeń i egzaminów, okresy studiów są rozliczane za pomocą punktów ECTS. Student, który spełnił określone przez Radę Wydziału kryteria zaliczenia roku zostaje wpisany na kolejny rok studiów. Szczegółowe zasady są określone w Uchwale Rady Wydziału dot. wykonania Uchwały nr 310 Senatu UŁ ws. Regulaminu Studiów w UŁ. Szczegółowe zasady przeprowadzania egzaminów dyplomowych określają następujące akty normatywne: Regulamin studiów uchwalany przez Senat UŁ, uchwały Rady Wydziału oraz zarządzenia Dziekana WPiA.

Tematy prac magisterskich są akceptowane przez Radę Wydziału. W procesie dyplomowania uczestniczą samodzielni pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz doświadczeni adiunkci upoważnieni przez Radę Wydziału. Pracownicy i studenci są zobowiązani do korzystania z Archiwum Prac Dyplomowych (APD), w ramach którego funkcjonuje system antyplagiatowy, pozwalający na analizę samodzielności nie tylko prac dyplomowych, ale wszelkich prac etapowych przygotowywanych w toku studiów. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. W skład komisji wchodzi: przewodniczący (pracownik samodzielny), kierujący pracą i recenzent pracy. Na egzaminie magisterskim zadawane są trzy pytania, jedno z zakresu pracy magisterskiej oraz dwa związane z tematyką seminarium magisterskiego. Ogólny wynik studiów wpisywany do dyplomu jest średnią ważoną następujących ocen: średniej z toku studiów (waga 0,6), oceny pracy dyplomowej (waga 0,2), oceny egzaminu dyplomowego (waga 0,2). Dyplomy ukończenia studiów wydane przez polskie i zagraniczne uczelnie wyższe są uznawane w oparciu o umowy międzynarodowe i przepisy krajowe. W przypadku braku przepisów pozwalających na uznanie zagranicznego dyplomu ukończenia studiów wyższych, Rada Wydziału jest uprawniona do przeprowadzenia nostryfikacji.

Efekty kształcenia uzyskane przez studentów kierunku *prawo* poza WPiA podczas wyjazdów na studia cząstkowe w ramach międzynarodowych lub krajowych programów wymiany, takich jak ERASMUS, MOST, są uznawane w 100%. Dotyczy to również praktyk w ramach programu ERASMUS, które pozwalają na uzyskanie efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk. Na kierunku *prawo* uznawane są efekty kształcenia uzyskiwane przez studentów poza programem studiów, w tym w ramach Kliniki Prawa (dwa moduły wybieralne – 8 ECTS oraz całoroczna praktyka studencka – 8 ECTS), w ramach pracy badawczej (zgodnie z Regulaminem studiów w UŁ, udział studenta w pracach obozu naukowego/pracach badawczych prowadzonych na UŁ – może być podstawą zaliczenia w całości lub w części praktyki zawodowej lub wybranych zajęć), zajęć w języku polskim lub obcym w ramach innego kierunku (1 moduł wybieralny – 4 ECTS), zajęcia zaliczone w ramach funkcjonujących na WPiA szkół prawa obcego (1 moduł wybieralny – 4 ECTS). Na podstawie certyfikatów potwierdzających znajomość nowożytnego języka obcego na poziomie minimum B2+ uznaje

się, że student uzyskał efekty kształcenia przewidziane dla rocznego, zakończonego egzaminem, lektoratu z nowożytnego języka obcego branżowego.

W przypadku przeniesienia z innej, także zagranicznej uczelni, na ten sam kierunek na WPiA efekty kształcenia uzyskane w toku studiów są uznawane na podstawie analizy zbieżności i różnic programowych. Na tych samych zasadach uznanie efektów kształcenia odbywa się w przypadku powtarzania roku/wznowienia studiów/podjęcia studiów po urlopie, zmiany formy studiów w ramach tego samego kierunku i zmiany kierunku studiów (w ramach kierunków studiów występujących na UŁ). Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się (PEUS) uzyskanych poza szkolnictwem wyższym określa uchwała nr 507 Senatu UŁ z czerwca 2015 r. We wrześniu 2015 r. został powołany Uczelniany Zespół ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się, a w 2017 r. Dziekan powołał Wydziałowego Pełnomocnika ds. PEUS. Dotychczas na WPiA nie zgłosił się żaden student zainteresowany uznaniem innych efektów uczenia się poza szkolnictwem wyższym.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów, jego organizacja i realizacja umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie struktury kwalifikacji na poziomie jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim. Oferta przedmiotów mieści się w kanonie kształcenia na kierunku *prawo*, odpowiada również aktualnym wyzwaniom naukowym i oczekiwaniom otoczenia społecznego. Zapewniona została odpowiednia indywidualizacja toku studiów. Program studiów istotnie wzbogaca praktyka zawodowa. Konstrukcja programu oraz treść modułów kształcenia spełnia oczekiwania kadry i studentów. Do programu studiów wprowadzane są zajęcia umożliwiające studentom realizowanie przedmiotów w języku obcym, jak również wyjazd za granicę. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają prawidłowy nabór kandydatów na studia. Zapisy regulaminu i procedur rekrutacji mieszczą się w obowiązujących przepisach prawa oraz przyjętej powszechnie praktyce szkół wyższych.

System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się i ocenę stopnia osiągnięcia efektów kształcenia. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia i wspomagają studentów w procesie uczenia się. Każdy etap kształcenia oraz moduł jest objęty systemem weryfikacji efektów kształcenia. Kryteria i zasady oceny są sformułowane w sposób jasny i przejrzysty. Studenci mają dostęp do warunków zaliczenia oraz mogą uzyskać informacje o kryteriach, w oparciu o które otrzymali oceny częściowe i końcowe wraz z uzasadnieniem. Stwierdzić należy, że stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się, w związku z tym proces etapowej weryfikacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku jest realizowany prawidłowo.

Dobre praktyki

Zastąpienie wykładów monograficznymi konwersatoriami, dzięki czemu położony jest nacisk na interaktywne formy prowadzenia zajęć, a co za tym idzie osiąganie efektów kształcenia nie tylko w zakresie wiedzy, ale i umiejętności oraz postaw społecznych

Zalecenia

Brak

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Na kierunku *prawo* funkcjonuje wysoce rozwinięty wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, zakładający udział różnych podmiotów na kolejnych etapach tworzenia programów kształcenia ocenianego kierunku studiów. W pierwszej kolejności należy wskazać dwa organy opiniodawczo-doradcze Dziekana, tj.: Komisję ds. Jakości Kształcenia oraz Zespół Programowy. Oprócz tych podmiotów w sferze wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale działają Koordynator ds. ECTS i Koordynator ds. Współpracy Międzynarodowej i Programu Erasmus, Zespół ds. Weryfikacji Jakości Prac Dyplomowych i Wyników Egzaminów, oraz kierownicy katedr. Za funkcjonowanie całości systemu odpowiada Dziekan Wydziału Prawa i Administracji, wspomagany przez Kolegium Dziekańskie. Należy przy tym wskazać, że jeden z prodziekanów jest odpowiedzialny za jakość kształcenia na Wydziale. Jest on także członkiem Komisji ds. Jakości Kształcenia, której pełnoprawnymi członkami są również przedstawiciel studentów oraz przedstawiciel doktorantów. Od 2012 roku, w Jednostce działa Rada Pracodawców, w skład której wchodzi przedstawiciele władz sądów, prokuratury, prawniczych samorządów zawodowych, a także władz administracji samorządowej i rządowej w regionie łódzkim. Zostali oni zaproszeni przez Dziekana Wydziału do udziału w pracach nad tworzeniem nowych programów studiów oraz modyfikacją dotychczasowych form kształcenia przyszłych administratywistów. Zadaniem wymienionej wyżej Rady jest wyrażanie opinii na temat dostosowania programów studiów i założonych efektów kształcenia do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy oraz oczekiwanych od absolwentów Wydziału Prawa i Administracji kompetencji w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych.

Ponadto od 2015 roku funkcjonuje także Rada Biznesu, która to stanowi forum wymiany myśli i kontaktów pomiędzy akademickim środowiskiem naukowym a środowiskami biznesowymi. Współpraca ta służyć ma m.in. lepszemu dostosowaniu oferty edukacyjnej do oczekiwań pracodawców, jak i zapewnieniu studentom oraz absolwentom lepszego rozeznania w zakresie oczekiwań i wymagań rynku pracy. Spotkania Rady Pracodawców i Rady Biznesu z Władzami Jednostki (nie są sformalizowane) koncentrowały się m.in. na omawianiu kluczowych kwestii związanych z dostosowaniem oferty dydaktycznej Wydziału do potrzeb środowiska zewnętrznego i jego kluczowych interesariuszy. Postulaty zgłaszane przez przedstawicieli sektora publicznego i gospodarczego zwróciły uwagę na konieczność podjęcia działań zmierzających do wypracowania elastycznej oferty dydaktycznej reagującej na potrzeby zarówno przyszłych pracodawców, jak i studentów.

Realizacja polityki zarządzania jakością kształcenia w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia jest dokonywana poprzez monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i ocenę osiągania efektów kształcenia. Służy ona doskonaleniu programów kształcenia na prowadzonych w Jednostce kierunkach, w szczególności na ocenianym kierunku *prawo*. Rezultaty działań podejmowanych w ramach systemu są wykorzystywane dla zapewnienia, z jednej strony, zgodności programów kształcenia z wymogami powszechnie obowiązującego prawa i aktów wewnętrznych Uniwersytetu Łódzkiego. Z drugiej strony – służą one dostosowywaniu programów kształcenia do oczekiwań i potrzeb różnych grup interesariuszy (zakładając, że absolwent kierunku *prawo* będzie pełnił w społeczeństwie i na rynku pracy różne role: pracownika, pracodawcy, urzędnika), potrzeb rynku pracy, czynników istotnych z perspektywy ogólnego interesu społecznego i związanych z tym oczekiwanych od absolwentów Wydziału Prawa i Administracji kompetencji w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych. W procesie monitorowania i weryfikacji założonych efektów kształcenia wykorzystywane są informacje i dane o zróżnicowanym charakterze. Poza tym w ramach procedur związanych z zapewnianiem jakości kształcenia wykorzystuje się informacje pochodzące od różnych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Wśród nich szczególne znaczenie mają wnioski z propozycjami zmian w programach kształcenia, najczęściej obejmujące postulowane zmiany w programach studiów. Bezpośrednio pochodzą one od nauczycieli akademickich, jednak – co często ujawnia się w uzasadnieniach owych wniosków – znajdują w nich również odzwierciedlenie informacje i postulaty studentów przekazywane nauczycielom w rozmowach w trakcie zajęć, na dyżurach czy przy omawianiu wyników weryfikacji osiągania efektów kształcenia.

Cennym źródłem informacji o realizacji procesu kształcenia są również sylabusy przedmiotów opracowywane i umieszczane przez koordynatorów przedmiotów w systemie USOSweb, określające m.in. treści kształcenia, metody i formy kształcenia, przedmiotowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych, a także zasady i sposoby weryfikacji osiągania tych efektów. Nad prawidłowością tworzenia i treści sylabusów czuwają kierownicy katedr Wydziału. Aby wspomóc kierowników w wykonywaniu tych zadań i polepszyć jakość oraz efektywność informacji przekazywanych za pomocą sylabusów na Wydziale Prawa i Administracji zostały opracowane i przekazane wszystkim pracownikom materiały pomocnicze, a w każdej katedrze został w tym zakresie przeszkolony jeden pracownik naukowo-dydaktyczny (co najmniej ze stopniem doktora), którego zadaniem jest wspieranie kierowników w realizacji obowiązków z zakresu zapewniania jakości kształcenia poprzez monitorowanie i pomoc współpracownikom z katedry w prawidłowym wypełnianiu sylabusów. Pracownicy ci, tak jak kierownicy jednostek Wydziału, są w stałym kontakcie z Władzami Dziekańskimi i organami WSZJK (zwłaszcza Wydziałową Komisją Jakości Kształcenia i Koordynatorem ds. ECTS) i zgłaszają im wykryte problemy oraz uwagi dotyczące kwestii realizacji polityki zarządzania jakością na poziomie przedmiotów i weryfikacji efektów przedmiotowych, zwłaszcza adekwatności metod weryfikacji. Z kolei bezpośrednim źródłem informacji od studentów są wypełniane przez nich ankiety w systemie USOSweb. Ankiety udostępniane są odrębnie dla każdego zajęcia pod koniec semestru/roku akademickiego, wypełniać je mogą tylko studenci zapisani na dane zajęcia u konkretnego prowadzącego, a rosnąca liczba studentów wypełniających ankiety (jest to kwestia dobrowolna) sprawia, że są one coraz bardziej miarodajnym narzędziem badania opinii

uczestników zajęć na temat formy zajęć, treści kształcenia, sposobu prowadzenia, osiągania założonych efektów. Istotne informacje na tematy związane z programami kształcenia studenci przekazują także opiekunom roku, opiekunom kół naukowych i samorządowi studenckiemu, który odgrywa istotną rolę (poprzez reprezentację w WKJK, Radzie Wydziału i wykonywanie własnych kompetencji przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów) w ramach procedur tworzenia programów kształcenia i zapewniania jakości kształcenia. Rośnie także rola informacji przekazywanych przez studentów za pomocą mediów społecznościowych wykorzystywanych na kierunku *prawo*.

W ocenie weryfikacji efektów kształcenia bardzo istotne są statystyczne informacje nt. wyników egzaminów i zaliczeń przedmiotowych oraz egzaminów dyplomowych (tj. magisterskich na ocenianym kierunku), poddawane analizie ilościowej i jakościowej. Szczególnie ważnym źródłem informacji wykorzystywanych w procesie weryfikacji na poziomie dyplomowania są sprawozdania Zespołu ds. Weryfikacji Jakości Prac Dyplomowych i Wyników Egzaminów. Prace tego Zespołu, co pokazują sprawozdania, ujawniły różnorakie problemy dotyczące zwłaszcza prac magisterskich i egzaminów magisterskich. Spostrzeżenia, uwagi i propozycje Zespołu w znaczącym stopniu przyczyniły się do zniwelowania, a nawet całkowitego wyeliminowania niektórych problemów. Przyjęte rozwiązania polegały m.in. na opracowaniu wzoru strony tytułowej pracy dyplomowej (zarówno magisterskiej jak i licencjackiej), w którym student musi tylko wpisać właściwe dane, co w istocie wyeliminowało problem.

W procesie monitorowania jakości kształcenia brane są również pod uwagę informacje pochodzące od interesariuszy zewnętrznych. Naturalnym forum wymiany takich informacji są spotkania Rady Pracodawców i Rady Biznesu. Ponadto cenne informacje są przekazywane przez instytucje przyjmujące studentów WPiA UŁ na praktyki studenckie, w szczególności w ramach dokonywanej przez nie oceny efektów kształcenia uzyskanych w toku studenckiej praktyki zawodowej. Wreszcie źródłem informacji od interesariuszy zewnętrznych (zwłaszcza innych niż pracodawcy) są przygotowywane przez Centrum Promocji Uniwersytetu Łódzkiego raporty prezentujące wszystkie wzmianki dotyczące Uniwersytetu Łódzkiego, które pojawiają się w mediach zarówno tradycyjnych (prasa, radio, telewizja), jak i elektronicznych (strony internetowe, media społecznościowe).

Zmiany w programie kształcenia na kierunku *prawo* dokonywane są zazwyczaj pod wpływem różnych czynników, na podstawie analiz wielu różnorodnych informacji i danych pochodzących od wszystkich grup interesariuszy, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych. Mają oni różny wpływ i zróżnicowane role w procesie tworzenia programów kształcenia, współtworząc system zakładający uwzględnianie uwag i sugestii, gwarantujący różnorodność tworzonych programów kształcenia, zapewniających osiągnięcie efektów kształcenia przez studentów oraz należyte ich przygotowanie do wymagań rynku pracy. Jednym z tych czynników są wnioski z analiz zawodowych losów absolwentów kierunku *prawo* na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Ze względu na dobrowolność udziału absolwentów w badaniach dotyczących ich sytuacji zawodowej i niepewność co do miarodajności wyników ze względu na wahające się corocznie poziomy informacji zwrotnych uzyskiwanych od absolwentów, trudno jednoznacznie ocenić stopień, w jakim akurat ten czynnik wpływa na konkretne modyfikacje programu kształcenia. Jednostka mimo to stara się uwzględniać wszelkie dane otrzymywane w ramach szeroko rozumianego monitorowania

karier absolwentów. Pochodzą one m.in z ankiet monitorujących wykorzystanie efektów kształcenia po ukończeniu studiów. Na kierunku *prawo* szczególnie cennym źródłem informacji i jednocześnie jednym z najbardziej obiektywnych mierników oceny jakości kształcenia są wyniki egzaminów wstępnych na aplikacje korporacyjne (adwokacką, radcowską, notarialną i komorniczą) oraz aplikacje prowadzone przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury (sądową i prokuratorską). Informacje na temat losów zawodowych absolwentów pochodzą również od członków Rady Pracodawców i Rady Biznesu, którzy zatrudniają absolwentów Wydziału lub sami nimi są. Między innymi dla ułatwienia badania zawodowych karier absolwentów powołano również w 2017 r. Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

Ocena skuteczności wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia (WSZJK) opiera się na ocenie efektywności działań podejmowanych w jego ramach dla doskonalenia programów i procesu kształcenia. Ocena WSZJK funkcjonującego na Wydziale Prawa i Administracji jest prowadzona regularnie (w cyklach rocznych) zarówno na szczeblu wydziałowym, jak i uczelnianym, a także przez właściwe instytucje zewnętrzne, takie jak Polska Komisja Akredytacyjna (w ramach programowej oceny kierunków). Na szczeblu Wydziału w ocenie skuteczności WSZJK wykorzystuje się wnioski z monitorowania, okresowego przeglądu oraz weryfikacji osiągania zakładanych efektów kształcenia, co jest przedmiotem szczególnego zainteresowania podmiotów działających w ramach WSZJK. Sam wydziałowy system zapewniania jakości kształcenia jest skonstruowany w taki sposób, aby wszystkie uczestniczące w nim podmioty mogły na bieżąco w zakresie swojej właściwości monitorować jego skuteczność, identyfikować potencjalne mocne i słabe punkty oraz zgłaszać propozycje rozstrzygnięć służących rozwiązywaniu zauważonych problemów i doskonaleniu samego WSZJK. Służą temu zwłaszcza sprawozdania z posiedzeń Zespołu Programowego oraz Zespołu ds. Weryfikacji Prac Dyplomowych i Wyników Egzaminów, sprawozdania Dziekana dotyczące wyników analizy ankiet studenckich, opinie Wydziałowej Rady Samorządu Studentów, protokoły z posiedzeń Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia i opinie w sprawach należących do jej kompetencji. Na podstawie tych dokumentów i innych uzyskanych informacji WKJK przyjmuje roczne sprawozdanie z funkcjonowania WSZJK (zgodnie z zarządzeniem nr 128 Rektora UŁ z dnia 20.07.2012 r. w sprawie: modelu zarządzania jakością kształcenia w UŁ), które zawiera analizę formalną i merytoryczną jakości procesu kształcenia, w tym osiągalności założonych kierunkowych efektów kształcenia i propozycje dalszych działań projakościowych. Sprawozdanie Dziekana jest prezentowane na grudniowej Radzie Wydziału wraz ze sprawozdaniem Dziekana podsumowującym wyniki ankiet studenckich (aby podkreślić znaczenie, jakie na WPiA przywiązuje się do tego elementu WSZJK). Sprawozdania przekazywane są Władzom Rektorskim UŁ, a także Wydziałowej Radzie Samorządu Studentów.

Na szczeblu Uczelni sprawozdania Wydziałów dotyczące funkcjonowania WSZJK są przedmiotem analizy Kolegium Rektorskiego, wspieranego przez Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia (która jest organem opiniotawczo-doradczym Rektora). Na tej podstawie opracowywane jest coroczne sprawozdanie dotyczące stanu jakości kształcenia w UŁ, które prezentowane jest na majowym lub czerwcowym posiedzeniu Senatu UŁ. Wnioski z badania raportów rocznych podstawowych jednostek organizacyjnych stanowią istotną część tego sprawozdania. W dużej mierze to na ich podstawie określone są kierunki i propozycje dalszych

działań w celu doskonalenia systemu zapewniania jakości kształcenia zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziałów

WPiA posiada bardzo dobrze rozwinięty wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia (WSZJK). Jego obecna postać stanowi efekt wieloletnich doświadczeń Wydziału i działań rozwojowych służących zapewnieniu jak najwyższej jakości kształcenia. Podstawową funkcją WSZJK jest monitorowanie, okresowy przegląd i ocena programów kształcenia, procesu kształcenia i ich realizacji, w którym szczególne miejsce zajmuje monitorowanie, przegląd i ocena osiągania założonych efektów kształcenia jako kluczowego elementu programów kształcenia. Struktura systemu jest rozbudowana tak, aby włączać różne grupy interesariuszy, reprezentujących zarówno środowisko wewnętrzne Wydziału (pracownicy, w szczególności naukowo-dydaktyczni, studenci i doktoranci – przede wszystkim poprzez swoje organy samorządowe) oraz środowisko zewnętrzne (otoczenie społeczno- gospodarcze, w tym instytucje publiczne, pracodawcy, absolwenci) Współpraca ze środowiskiem zewnętrznym została ujęta w ramy formalne poprzez utworzenie Rady Pracodawców i Rady Biznesu, a ostatnio (w 2017 r.) powołanie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół WPiA UŁ, którego jednym z celów jest ułatwienie monitorowania karier absolwentów.

W ramach WSZJK programy kształcenia, w tym efekty kształcenia, podlegają regularnemu przeglądowi i monitorowaniu. Co roku do 31 stycznia jednostki WPiA mogą zgłaszać propozycje zmian programów kształcenia. Wnioski są przekazywane do Zespołu Programowego WPiA, który na swoich posiedzeniach rozpatruje wszelkie zgłoszenia, biorąc pod uwagę ich zasadność z punktu widzenia koncepcji kształcenia i wpływu na jakość kształcenia. Sprawozdania z posiedzeń Zespołu Programowego są następnie przekazywane do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która odnosi się do opinii Zespołu, a także zgłasza swoje uwagi do aktualnych programów kształcenia. W dalszej kolejności wnioski pozytywnie zaopiniowane przez dwa powyższe organy, po rozpatrzeniu ich przez Dziekana, trafiają na kwietniowe posiedzenie Rady Wydziału. Rada Wydziału ostatecznie weryfikuje zgłoszone propozycje i podejmuje decyzje w kwestii zatwierdzania programów studiów na dany rok akademicki. W ramach tej procedury zmiany programowe mogą dotyczyć zajęć obejmujących do 50% punktów ECTS przewidzianych programem kształcenia, ale modyfikowane mogą być również kierunkowe efekty kształcenia, o ile zakres takich zmian nie przekroczy 30% ogólnej liczby efektów kształcenia (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z 30.09.2016 w sprawie warunków prowadzenia studiów; w przeciwnym razie stosuje się procedury właściwe dla utworzenia kierunku studiów).

Wydział dba o czynny udział studentów w kształtowaniu i monitorowaniu programów kształcenia. Przedstawiciel studentów i przedstawiciel doktorantów są pełnoprawnymi członkami WKJK. Istotną rolę w monitorowaniu programów kształcenia, w tym efektów kształcenia, pełni Wydziałowa Rada Samorządu Studentów, która opiniuje planowane zmiany programów kształcenia, corocznie przedkłada Radzie Wydziału. Ponadto przedstawiciele WRSS odbywają kilka razy w roku spotkania z Kolegium Dziekańskim, w czasie których mogą m.in. przekazywać uwagi wnoszone przez studentów w odniesieniu do programów kształcenia i osiągania przez studentów efektów kształcenia. Należy wskazać także na rolę opiekunów roku, powołanych na poszczególnych kierunkach studiów, którzy są odpowiedzialni za kontakty studentów i reprezentujących ich starostów z Władzami Wydziału oraz przekazywanie im uzyskanych uwag, które mogą dotyczyć także programów i efektów

kształcenia. Ponadto w programach studiów przewidziano dużą liczbę godzin kontaktowych pomiędzy prowadzącymi zajęcia a studentami. Dotyczy to szczególnie seminariów magisterskich, w czasie których mogą być zgłaszane uwagi dotyczące programów studiów, a także sygnalizowane są zjawiska mające znaczenie dla osiągania efektów kształcenia. Poza tym studenci wypełniają ankiety studenckie w systemie USOS, które są cennym narzędziem uzyskiwania opinii o prowadzących, zajęciach i pojawiających się problemach związanych z procesem kształcenia.

Równie istotny jest udział interesariuszy zewnętrznych w systemie monitorowania, przeglądu i oceny programów kształcenia, a w szczególności efektów kształcenia, które z punktu widzenia otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy są kluczowym elementem sylwetki absolwenta, odzwierciedlają bowiem jego realne kompetencje. Wspomniane już Rada Pracodawców i Rada Biznesu skupiają przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w celu lepszego dostosowania oferty edukacyjnej WPiA UŁ do rzeczywistych oczekiwań rynku pracy. Warto zauważyć, że wśród kadry naukowo-dydaktycznej WPiA są przedstawiciele zawodów prawniczych – sędziowie sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, przedstawiciele prokuratury, adwokaci, radcowie prawni, doradcy podatkowi. W procesie zapewniania jakości kształcenia również oni przekazują doświadczenia tych środowisk odnośnie do potrzeb społecznych i wymagań rynku pracy, co stanowi istotny element pośredniego wpływu znaczącej liczby interesariuszy zewnętrznych, poprzez interesariuszy wewnętrznych, na programy kształcenia i osiąganie przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

3.2.

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego zapewnia publiczny dostęp do informacji o programach kształcenia i realizacji procesu kształcenia. Podstawowym środkiem przekazywania tych informacji jest **strona internetowa Wydziału** (www.wpia.uni.lodz.pl), która jest systematycznie aktualizowana. W związku z przyjęciem nowej wizualnej identyfikacji Uniwersytetu Łódzkiego w 2017 r. strona od strony wizualnej i technicznej przeszła gruntowne zmiany. W strukturze strony uwzględnione są odpowiednie strefy poświęcone:

- podstawowym informacjom o programach kształcenia);
- programom studiów i ich realizacji na każdym z kierunków (www.wpia.uni.lodz.pl/student/plany-i-programy);
- zasadom realizacji procesu kształcenia (regulacje dotyczące m.in. toku studiów, wymiany akademickiej, dyplomowania www.wpia.uni.lodz.pl/student/formularze-i-regulaminy);
- jakości kształcenia (<https://www.wpia.uni.lodz.pl/studia/jakosc-ksztalcenia>)

Z kolei na stronie USOSweb znajdują się szczegółowe informacje o poszczególnych modułach składowych programów studiów (w tym dotyczące wymagań wstępnych i efektów kształcenia odnoszących się do poszczególnych przedmiotów, a także treści kształcenia dla konkretnych cykli kształcenia www.usosweb.uni.lodz.pl). Każdy pracownik Jednostki ma również możliwość przekazywania informacji o prowadzonych zajęciach, egzaminach i innych istotnych z punktu widzenia organizacji procesu kształcenia sprawach, poprzez swoją

indywidualną podstronę na wydziałowej stronie internetowej. Dodatkowo, WPiA jako jednostka UŁ udostępnia informacje na centralnej stronie UŁ:

W odpowiedzi na potrzebę dwustronnej komunikacji z kandydatami oraz studentami ocenianego kierunku studiów Wydział jest obecny na wielu portalach społecznościowych, w tym: Facebook, twitter, instagram, blogspot. Dzięki temu możliwy jest bieżący kontakt ze studentami, szybkie przekazywanie im istotnych i aktualnych informacji, a także – co szczególnie cenne - otrzymywanie opinii zwrotnych od zróżnicowanego grona odbiorców, przez co Wydział może reagować stosownie do ich oczekiwań i potrzeb. Specyfikacja ww. portali pozwala także na ocenę publicznego dostępu do informacji – oferowane przez nie narzędzia są wykorzystywane przez Wydział na bieżąco, co wpływa na podnoszenie skuteczności podejmowanych działań.

Informacje przekazywane są również w bardziej tradycyjnych formach: za pośrednictwem wydawnictw i materiałów prasowych (ogłoszenia prasowe, obecność na portalach i w publikacjach poświęconych edukacji (np. www.otouczelnie.pl/wydzial/26/Wydzial-Prawa-i-Administracji-UL), cykliczna publikacja „Łódź Akademicka”) czy poprzez udział w targach edukacyjnych. Poza wskazanym wykorzystaniem narzędzi portali społecznościowych, instytucjonalną ocenę publicznego dostępu do informacji prowadzi Centrum Promocji Uniwersytetu Łódzkiego. W cyklicznych raportach wykazywane są wszystkie wzmianki dotyczące UŁ, które pojawiają się w mediach zarówno tradycyjnych (prasa, radio, telewizja), jak i elektronicznych (strony internetowe, media społecznościowe). Grono odbiorców korzystających z ww. źródeł jest szerokie (władze, pracownicy, studenci, kandydaci na studia, pracownicy jednostek samorządowych i urzędów administracji centralnej, przedsiębiorcy, absolwenci).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Na kierunku *prawo* funkcjonuje kompleksowy system zapewniania jakości kształcenia, w ramach którego dokonuje się regularnego monitorowania, przeglądu i weryfikacji obowiązujących programów kształcenia, przede wszystkim pod kątem adekwatności zakładanych efektów kształcenia i ich realizacji oraz zwiększenia mobilności i elastyczności studentów i absolwentów wobec oczekiwań otoczenia społeczno-gospodarczego. System jest ciągle doskonalony, a wprowadzane przez lata ulepszenia pozwoliły na opracowanie go w optymalnym kształcie, przy włączeniu kluczowych interesariuszy na poszczególnych etapach realizacji procesu kształcenia.

Realizacja polityki zarządzania jakością kształcenia poprzez monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i ocenę osiągania efektów kształcenia służy doskonaleniu programów kształcenia na ocenianych kierunkach. Rezultaty działań podejmowanych w tym procesie są wykorzystywane dla zapewnienia, z jednej strony, zgodności programów kształcenia z wymogami powszechnie obowiązującego prawa i aktów wewnętrznych Uniwersytetu Łódzkiego. Z drugiej strony służą one dostosowywaniu programów kształcenia do oczekiwań i potrzeb różnych grup interesariuszy, potrzeb rynku pracy i związanych z tym oczekiwanych od absolwentów kierunku *prawo* kompetencji w zakresie wiedzy, umiejętności i postaw społecznych. Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego zapewnia

publiczny dostęp do informacji o programach kształcenia i realizacji procesu kształcenia.

Dobre praktyki

- W ramach procedur związanych z zapewnianiem jakości kształcenia Jednostka wykorzystuje informacje pochodzące od różnych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Wśród nich szczególne znaczenie mają składane przez jednostki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego w ramach corocznego przeglądu wnioski z propozycjami zmian w programach kształcenia, najczęściej obejmujące postulowane zmiany w programach studiów.
- Uzyskiwane informacje od interesariuszy zewnętrznych poddawane są wszechstronnej analizie przez podmioty uczestniczące w WSZJK w ramach ich kompetencji, a wnioski z tych analiz przekładają się na działania Jednostki, służące utrzymywaniu wysokich standardów i dalszemu doskonaleniu programów i procesu kształcenia na ocenianym kierunku
- Wydziałowy system zapewniania jakości kształcenia jest skonstruowany w taki sposób, aby wszystkie uczestniczące w nim podmioty mogły na bieżąco w zakresie swojej właściwości monitorować jego skuteczność, identyfikować potencjalne mocne i słabe punkty oraz zgłaszać propozycje rozwiązań służących rozwiązywaniu zauważonych problemów i doskonaleniu samego WSZJK – zatem w istocie dokonywać bieżącej samooceny

Zalecenia

Brak

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Na podstawie danych z przedłożonego przez Uniwersytet Łódzki Raportu samooceny do minimum kadrowego kierunku *prawo* Uniwersytet zgłosił 49 nauczycieli akademickich, w tym 23 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 26 w grupie nauczycieli posiadających stopień naukowy doktora. Na podstawie przesłanej dokumentacji oraz dokumentacji przedłożonej do wglądu podczas wizytacji, a także przeprowadzonych rozmów dokonano analizy spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego, w której uwzględniono posiadane tytuły i stopnie naukowe, specjalizację naukową oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich. Analizie poddane zostały także obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Po dokonanej analizie dorobku naukowego oraz akt osób, które wchodzi w skład minimum kadrowego na kierunku *prawo*, ZO stwierdza, że spełnione zostały warunki określone w § 13 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia MNiSW. Ponadto spełnione zostały także wymagania określone w § 10 ust. 1 (*Nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w uczelni nie później niż od początku semestru*

studiów), ust. 2 (*Nauczyciel akademicki posiadający tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będący osobą, która nabyła uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie art. 21a ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2016 r. poz. 882 i 1311)*), zwany dalej „samodzielnym nauczycielem akademickim”, może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 30 godzin dydaktycznych, a w przypadku studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym – w wymiarze co najmniej 60 godzin dydaktycznych), oraz ust. 3 (*Nauczyciel akademicki posiadający stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra lub równorzędnny może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia w wymiarze co najmniej 60 godzin dydaktycznych*) tego rozporządzenia.

Spośród **49 nauczycieli akademickich** wchodzących w skład **minimum kadrowego na poziomie jednolitych studiów magisterskich** zaliczono:

- 23 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego;
- 26 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora.

Wszystkie zaliczone do minimum kadrowego osoby posiadają dorobek naukowy w dziedzinie nauki prawne w dyscyplinie prawo lub nauki o administracji (informacje na temat poszczególnych nauczycieli zawarte są w Załączniku nr 4 do Raportu).

Przeprowadzona przez ZO analiza dorobku naukowego wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *prawo* wykazuje, że posiadają oni dorobek, który zapewnia realizację efektów kształcenia określonych dla tego kierunku studiów. Wydział Prawa i Administracji zatrudnia pracowników naukowych o różnych specjalnościach w dziedzinie nauk prawnych. Każdy z pracowników zarówno indywidualnie, jak i w zespołach prowadzi własne badania dotyczące interesujących go dziedzin. Dydaktycy prowadzący zajęcia na kierunku mają znaczące osiągnięcia naukowe i ciągle powiększają swój dorobek publikacyjny. Obejmuje on kilkadziesiąt znaczących monografii naukowych na rynku wydawniczym w Polsce oraz za granicą. Prowadzone przez nich badania mają znaczący wpływ na osiąganie przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

4.2.

Bardzo ważną zasadą obowiązującą przy doborze zajęć dydaktycznych, która obowiązuje na kierunku *prawo* prowadzonym na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, jest zgodność dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich z przedmiotem prowadzonych zajęć. Należy przy tym rozróżnić zajęcia z przedmiotów podstawowych na ocenianym kierunku studiów, których prowadzenie zostaje powierzone pracownikom tej katedry/zakładu, do którego specjalności należy dany przedmiot, od zajęć specjalistycznych (zarówno obowiązkowych, jak i tych do wyboru przez studenta), które powierzane są konkretnym osobom posiadającym wiedzę w tym zakresie, potwierdzoną dorobkiem publikacyjnym. Obsada zajęć pozostaje w kompetencji kierowników katedr, którzy kierują się przede wszystkim dorobkiem naukowym poszczególnych pracowników jednostki oraz doświadczeniem dydaktycznym. SeminaRIA magisterskie – opinii ZO – powiązane są ściśle

z tematyką badań nauczycieli akademickich. Wykłady i seminaria prowadzą tylko pracownicy ze stopniem co najmniej doktora.

4.3.

Rekrutacja pracowników odbywa się zgodnie z najwyższymi standardami, na podstawie otwartych konkursów, w oparciu o ocenę dorobku naukowego i doświadczenia dydaktycznego. Ważnym kryterium wyboru jest także znajomość języków obcych, która umożliwia prowadzenie zajęć w innym języku niż polski, także dla studentów zagranicznych. Podstawami systemu motywacyjnego pracowników są systemy oceniania i premiowania. Ocena pracownika naukowo-dydaktycznego obejmuje ocenę dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego. Warunkiem uzyskania przez pracownika naukowo-dydaktycznego pozytywnej oceny okresowej jest uzyskanie łącznej oceny pozytywnej i minimalnej liczby punktów za działalność naukową i dydaktyczną (oddzielnie w każdym z tych obszarów). W systemie premiowania największe znaczenie mają publikacje zaliczane do oceny parametrycznej Wydziału oraz punkty za działalność dydaktyczną, które obejmują także ocenę zajęć dokonywaną przez studentów. ZO stwierdził, że Władze Wydziału wypracowały system instrumentów zachęcających nauczycieli akademickich do stałego powiększania swojego dorobku publikacyjnego związanego z prowadzonymi badaniami naukowymi i działalnością dydaktyczną.

W ciągu ostatnich 5 lat należy odnotować intensywny proces doskonalenia kadry. W latach 2013 – 2017 37 pracowników Wydziału obroniło prace doktorskie, 32 uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego, a 13 osób otrzymało tytuł naukowy profesora. Wszyscy pracownicy, którzy uzyskali stopień naukowy doktora, doktora habilitowanego oraz tytuł naukowy profesora w dziedzinie nauk prawnych w dyscyplinie prawo prowadzą badania naukowe w zakresie prawa.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego spełnia w stopniu wyróżniającym, wymagania minimum kadrowego na kierunku *prawo* na poziomie jednolitych studiów magisterskich. Do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów zaliczono 23 samodzielnych n-a, oraz 26 doktorów. Struktura składu osobowego nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe jest bardzo dobrze ugruntowana. Bazując na długoletnim doświadczeniu w zakresie naukowym, osoby te prowadzą aktywną działalność naukowo-badawczą, co przyczynia się w znacznym stopniu do sukcesów dydaktycznych w ramach prowadzonego kierunku studiów. Jednostka prowadzi intensywną politykę kadrową, umożliwiającą właściwy dobór kadry na kierunku *prawo*, a także sprzyja umiędzynarodowieniu tej kadry.

Dobre praktyki

Wypracowanie przez Władze Wydziału instrumentów zachęcających nauczycieli akademickich do stałego powiększania swojego dorobku publikacyjnego związanego z prowadzonymi badaniami naukowymi i działalnością dydaktyczną.

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Jednostka charakteryzuje się wielopłaszczyznową współpracą z otoczeniem społecznym i gospodarczym. Funkcjonująca od 2012 roku Rada Biznesu stanowi forum wymiany myśli i kontaktów między środowiskiem akademickim a biznesowym. W skład Rady Biznesu wchodzi m.in.: Łódzka Izba Przemysłowo – Handlowa, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Kancelaria Fortak & Karasiński Radcowie Prawni, Currenda Sp. z o.o., Kognitariat Sp. z o.o. i wiele innych. Przedstawiciele Rady Biznesu uczestniczą w organizowanych na Wydziale Dniach Organizacji Studenckich (studenci uczestniczą w szkoleniach i wystęпах realizowanych przez reprezentantów Rady). Przy WPiA powołano także Radę Pracodawców, w której zasiadli przedstawiciele sądów, prokuratury, prawniczych samorządów zawodowych, administracji samorządowej oraz rządowej, Komendy Wojewódzkiej Policji, Prezydenta Miasta Łodzi i Marszałka Województwa Łódzkiego. ZO miał możliwość zapoznania się z dokumentacją ze spotkań z przedstawicielami samorządów prawniczych oraz ich weryfikacją podczas spotkania z interesariuszami zewnętrznymi. Wśród wielu propozycji zmian oraz zgłaszania istniejących problemów na szczególną uwagę zasługują:

- 1) Absolwenci mają problemy z konstruowaniem spójnych wypowiedzi jako jedną z przyczyn wskazywano częstą formę egzaminacyjną - testy); położenie nacisku na ustne formy zaliczeń co wpłynie na rozwój studenta w posługiwaniu się specjalistycznym językiem prawniczym;
- 2) Jednostka powinna zwiększyć nacisk na kształcenie interdyscyplinarne, pozwalające absolwentom na dostrzeganie problemów oraz poszukiwanie, w odpowiednich miejscach, ich rozwiązań;
- 3) Zbyt duży nacisk na uczenie się o charakterze pamięciowym

Wzorcowym przykładem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest projekt „DOBRY STAŻ - DOBRY START. Profilowane programy stażowe dla studentów WPiA UŁ”. Projekt jest realizowany na Wydziale od 1 listopada 2017 roku ze środków EFS w ramach POWER, Działanie 3.1. Kompetencje w szkolnictwie wyższym w osi III POWER. Projekt uzyskał dofinansowanie w wysokości 2354539,94 zł (pełna wartość projektu wynosi 2427360,77 zł). Jego celem jest przygotowanie i realizacja 4 programów stażowych skierowanych do studentów WPiA związanych bezpośrednio z efektami kształcenia, określonych we współpracy z pracodawcami. Projekt „Będę Prawnikiem” skierowany jest do studentów IV roku *prawa* studiów stacjonarnych. Stażyści kierowani są do instytucji: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Najwyższa Izba Kontroli, Prokuratura Regionalna oraz do kancelarii adwokackich, komorniczych, notarialnych i radcowskich. Każdy student

uczestniczący w stażu otrzyma wynagrodzenie, zwrot kosztów dojazdu i zakwaterowania (studenci odbywający staż poza miejscem zamieszkania).

Studenci kierunku *prawo* (studia stacjonarne i niestacjonarne) WPiA UŁ obowiązani są do zrealizowania kierunkowych praktyk zawodowych. Studenci mogą je odbywać w sądach, prokuraturach, kancelariach adwokackich, radcowskich, komorniczych, notarialnych i w działach prawnych przedsiębiorstw. Jednostka ma podpisane stałe porozumienia z następującymi instytucjami:

- Sąd Okręgowy w Łodzi (praktyki odbywają się w Sądzie Okręgowym w Łodzi; łódzkich sądach rejonowych oraz w jednostkach zamiejscowych: Brzeziny, Kutno, Łowicz, Pabianice, Skierniewice, Zgierz, Łęczyca, Rawa Mazowiecka),
- Prokuratura Okręgowa w Łodzi (praktyki odbywają się w prokuraturach rejonowych w Łodzi oraz w jednostkach zamiejscowych: Brzeziny, Kutno, Łowicz, Pabianice, Skierniewice, Zgierz, Łęczyca, Rawa Mazowiecka),
- Najwyższa Izba Kontroli,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Współpracę Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym należy ocenić bardzo wysoko. Regularne spotkania (raz w semestrze) z Radą Pracodawców i Radą Biznesu przekładają się na skuteczne doskonalenie programów studiów oraz efektów kształcenia. Przykładem nabywania umiejętności niezbędnych w pracy zawodowej jest świadczenie przez studentów nieodpłatnej pomocy prawnej w ramach „Kliniki Prawa” i „Kliniki Praw Dziecka”.

Dobre praktyki

Pozyskanie znacznych środków na projekt „DOBRY STAŻ – DOBRY START. Będę Prawnikiem”, który jest atrakcyjny zarówno dla studentów, jak i pracodawców.

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Umieździarnodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Oceniając umieździarnodowienie procesu kształcenia, Zespół Oceniający PKA doszedł do wniosku, iż studia prowadzone na kierunku *prawo* przez WPiA UŁ wyróżniają się wysokim stopniem umieździarnodowienia zarówno w zakresie procesu dydaktycznego jak i międzynarodowej aktywności naukowej pracowników, czego wymiernym wskaźnikiem są sukcesy studentów WPiA, jak również aktywność pracowników WPiA na arenie międzynarodowej. W tym zakresie ZO wskazuje na:

- włączenie studentów w międzynarodową działalność badawczą poprzez ich czynny udział w międzynarodowych seminariach i konferencjach,
- wysokie usieciowienie (networking) Wydziału polegające na tworzeniu formalnych i nieformalnych sieci współpracy naukowej i dydaktycznej z zagranicznymi partnerami oraz udział pracowników w międzynarodowych gremiach naukowych,

- powiązanie oferty dydaktycznej z międzynarodowymi badaniami naukowymi prowadzonymi na WPiA UL – rozwój oferty dydaktycznej w języku polskim i językach obcych,
- rozwijanie form zajęć dydaktycznych sprzyjających umiędzynarodowieniu, w szczególności zajęć typu moot-court,
- monitorowanie poziomu umiędzynarodowienia Wydziału oraz opracowywanie coraz szerszej oferty dydaktycznej z uwzględnieniem umiędzynarodowienia.

Potwierdzeniem wysokiej jakości umiędzynarodowienia procesu kształcenia i badań prowadzonych w ramach kierunku *prawo* są liczne osiągnięcia studentów i kadry naukowo-dydaktycznej WPiA na arenie międzynarodowej. Przykładowo, w dniach 1 – 7 kwietnia 2018 r. studenci WPiA UL zdobyli 46 miejsce (730 drużyn uczestniczących) w najbardziej prestiżowym i największym moot court w dziedzinie prawa międzynarodowego The Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition - International Rounds. Jest to najlepszy wynik polskiej uczelni w historii konkursu.

Oceniając umiędzynarodowienie procesu kształcenia należy podkreślić dalsze inicjatywy służące podniesieniu jakości kształcenia w perspektywie internacjonalizacji. W programie studiów na kierunku *prawo* studenci mają, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, obowiązek ukończenia rocznego lektoratu nowożytnego języka obcego na poziomie B2. Oferta zajęć w językach obcych z roku na rok jest rozszerzana. Obecnie na WPiA oferowanych jest ponad 40 przedmiotów w formie konwersatoriów (w małych grupach do 30 studentów) po angielsku, niemiecku, francusku lub rosyjsku. Zajęcia te mają istotne znaczenie dla studentów WPiA, ponieważ stanowią ważny element przygotowania do przyszłej pracy w środowisku międzynarodowym nie tylko przez rozwijanie umiejętności językowych, ale również przez współpracę w trakcie zajęć z kolegami wywodzącymi się z różnych tradycji prawnych (w roku akademickim 2017/18 na WPiA w ramach prowadzonych programów wymiany studiuje 78 studentów zagranicznych z blisko 20 państw).

Ponadto, studenci stacjonarni i niestacjonarni uczestniczą w wyjazdach zagranicznych na studia częstkowe w ramach międzynarodowych programów wymiany prowadzonych na WPiA (w tym ERASMUS+, ERASMUS MUNDUS, SWISS-EUROPEAN MOBILITY i MOBILITY DIRECT). Wydział gwarantuje studentom 100%-ą uznawalność efektów kształcenia uzyskanych za granicą, co jest możliwe dzięki systemowemu rozwiązaniu, polegającemu na przeniesieniu studentów wyjeżdżających na tryb indywidualnego toku studiów. Obok stypendiów pobytowych, dostępnych w ramach takich programów jak ERASMUS+, studenci mogą uzyskać dofinansowanie kosztów podróży przez Dziekana. W ciągu ostatnich 5 lat na WPiA realizowanych było ok. 80 umów w ramach ww. programów mobilnościowych. Studenci biorą również udział w praktykach zagranicznych, które mogą odbywać się w ramach programu ERASMUS+. Praktyki są w pełni uznawane w ramach wymogów programowych lub, jeśli student wcześniej odbył praktyki, uwzględniane w suplementach dyplomów ukończenia studiów. Studenci *prawa* mają, za zgodą promotora i Rady Wydziału, możliwość przygotowania pracy magisterskiej w języku obcym i z możliwości tej korzystają.

Przygotowanie oferty zajęć w językach obcych i stworzenie warunków umożliwiających doskonalenie umiejętności w zakresie przyszłej pracy w środowisku międzynarodowym było możliwe między innymi dzięki wyjazdom dydaktycznym pracowników. Wyjazdy te umożliwiają nie tylko rozwinięcie umiejętności wykładania w językach obcych, ale również

zapoznanie się z metodami dydaktycznymi stosowanymi w innych państwach. Metody te następnie mogą zostać wykorzystane w UŁ. Wyjazdy dydaktyczne mają miejsce zarówno w ramach programu ERASMUS+, jak i w ramach dwustronnej formalnej i nieformalnej współpracy z ośrodkami zagranicznymi. W ramach programu Erasmus+ wykłady na uczelniach zagranicznych prowadziło 10 pracowników dydaktycznych WPiA, -były to

wykłady gościnne dla kadry akademickiej i doktorantów oraz wykłady dla studentów na Shanghai Lixin University of Accounting and Finance; kurs prawa europejskiego podczas szkoły letniej na China University of Political Sciences and Law – Pekin, Chiny).

WPiA za istotny element umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego uznaje również włączenie w proces dydaktyczny zagranicznych wykładowców. Studenci mają możliwość udziału w zajęciach prowadzonych przez nauczycieli z zagranicznych ośrodków akademickich wizytujących WPiA w ramach umów dwustronnych oraz programu ERASMUS+. Ta forma umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest obecnie sukcesywnie rozwijana na WPiA.

Studenci mają możliwość aktywnego udziału w międzynarodowych konferencjach i seminariach studenckich organizowanych na WPiA oraz w zagranicznych ośrodkach przy współpracy WPiA. Wśród nich warto zwrócić uwagę na the International Students' Seminars on International, European and Constitutional Law. Inicjatywa Międzynarodowych Seminariów Studenckich rozpoczęła się w 2004 roku w ramach współpracy dwustronnej Uniwersytetu Kolońskiego i Uniwersytetu Łódzkiego. Uczestniczące kraje na zmianę organizują corocznie kolejne seminaria. Na skutek tej inicjatywy utworzone zostało konsorcjum zrzeszające uczelnie wyższe. W skład konsorcjum wchodzi obecnie 7 uczelni: Uniwersytet Łódzki (Polska), Uniwersytet w Kolonii (Niemcy), Uniwersytet Wileński (Litwa), Narodowy Uniwersytet Badawczy: Wyższa Szkoła Ekonomii w Moskwie (Rosja), Uniwersytet w Peczu (Węgry), Uniwersytet Łotwy w Rydze (Łotwa), Uniwersytet Kenyata (Kenia).

Studenci WPiA biorą udział w European Joint Moot Court Training Workshop, warsztatach przygotowujących studentów do udziału w międzynarodowych konkursach prawniczych typu moot-courts (symulacje postępowania przed trybunałami międzynarodowymi). W październiku 2017 r. szkolenie odbyło się w Łodzi, a udział wzięli studenci oraz ich opiekunowie z University of Cyprus (Cypr), Vytautas Magnus University (Litwa) oraz Uniwersytetu Łódzkiego.

Realizacja powyższych przedsięwzięć mających na celu włączenie studentów w międzynarodowy proces badawczy była możliwa dzięki licznym powiązaniom wypracowanym przez WPiA UŁ z partnerami zagranicznymi. Powiązania te mają charakter formalny oraz nieformalny i dotyczą współpracy o zróżnicowanym zasięgu merytorycznym oraz geograficznym.

WPiA UŁ współpracuje z ADAPT – Stowarzyszeniem Międzynarodowych i Porównawczych Studiów Prawa Pracy i Stosunków Przemysłowych z siedzibą w Modenie (Włochy) przy Uniwersytecie w Modenie i Reggio Emilia.

WPiA jest członkiem założycielem International Network of Doctoral Studies in Law, w ramach której organizowane są coroczne konferencje i seminaria doktoranckie. W 2016 r. seminarium The role of dialogue in law creation and application process odbyło się na WPiA UŁ. W dniach 27 – 28 kwietnia 2017 r. odbyła się V Międzynarodowa Konferencja Naukowa „How Deep Is Your Law? Brexit. Technologies. Modern Conflicts”, w której uczestniczyli doktoranci i młodzi doktorzy z WPiA UŁ.

Sieć powiązań międzynarodowych jest rozwijana również przez czynny udział pracowników WPiA UŁ w międzynarodowych stowarzyszeniach naukowych, w tym: International Society for Labour and Social Security Law (siedziba w Genewie); The International Social Security Association – ISSA; GigaNet: Global Internet Governance Academic Network; International Law Association; Stowarzyszenia Rad Stanu i Naczelnych Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej (ACA Europe); European Chapter IARLJ (Europejski Oddział International Association of Refugee Law Judges (IARLJ-Europe); IFA (Międzynarodowe Stowarzyszenie Podatkowe).

Jednostka w ramach ocenianego kierunku studiów realizuje również międzynarodowe projekty badawcze, które w istotny sposób wpływają na podniesienie jakości procesu dydaktycznego. Jako przykłady wskazać można:

- W 2016 r. zakończyła się realizacja międzynarodowego projektu badawczego International Law through National Prism – The Role of Judicial Dialogue, finansowanego w ramach programu European Collaborative Research Projects (ECRP) w ramach którego badany był dialog sędziowski w stosowaniu prawa międzynarodowego w Polsce i wybranych państwach Europy Środkowo-Wschodniej,
- Od marca 2015 r. na WPiA UŁ jest realizowany projekt InnProBio w ramach Horyzont 2020 EURATOM (Celem projektu jest stworzenie międzynarodowego forum na rzecz wspierania ekologicznych innowacji w zamówieniach publicznych. Zakłada on przeprowadzenie interdyscyplinarnych badań naukowych w celu analizy efektywności innowacyjnych zamówień publicznych z wykorzystaniem ekologicznych produktów i usług,
- W latach 2015 – 2018 na WPiA realizowany jest projekt “Innovative postgraduate programme: Addressing market needs and pioneering new delivery models” w ramach Strategic Partnership ERASMUS+. Celem projektu jest stworzenie innowacyjnego programu studiów podyplomowych, który będzie adresowany do studentów z wielu państw poprzez nauczanie online oraz wykorzystanie platformy e-learningowej umożliwiającej połączenie instytucji z różnych państw i różnych dziedzin w prowadzenie procesu dydaktycznego,
- Projekt „Odpowiedzialność związana z wykonywaniem władzy publicznej w prawie francuskim i polskim” w ramach Program Działań Zintegrowanych POLONIUM. Celem współpracy było porównanie systemów prawa francuskiego i polskiego w zakresie rozwiązania doniosłego we współczesnych państwach demokratycznych problemu odpowiedzialności władzy publicznej.

W latach 2013 – 2017 pracownicy WPiA UŁ opublikowali 13 monografii w językach obcych, 132 artykuły w językach obcych, w tym w prestiżowych czasopismach takich jak The Economic and Labour Relations Review (lista A), czy prestiżowych czasopismach znajdujących się na liście B (np. *Studia Iuridica*, *Law and Forensic Science* czy *Yearbook of Antitrust and Regulatory Studies*), 164 rozdziałów w monografiach w językach obcych (angielski, francuski, niemiecki, hiszpański, litewski, czeski, w tym w monografiach opublikowanych w tak prestiżowych wydawnictwach jak Cambridge University Press, Springer, Ashgate, Routledge, Brill / Nijhoff.

Na WPiA UŁ odbywają się liczne konferencje naukowe o charakterze międzynarodowym. Wśród nich warto zwrócić uwagę na następujące:

- w 2015 r. Zakład Europejskiego i Zbiorowego prawa Pracy wspólnie ze Stowarzyszeniem Henri Capitant zorganizował prestiżową międzynarodową konferencję L'APPLICATION JUDICIAIRE DE LA CHARTE DES DROITS FONDAMENTAUX DE L'UNION EUROPÉENNE z udziałem Ambasadora Francji w Polsce, pracowników naukowych z Francji i Polski oraz sędziów Trybunału Sprawiedliwości i Trybunału Konstytucyjnego na temat stosowania Karty Praw Podstawowych UE przez sądy. Materiały pokonferencyjne zostały opublikowane w Europejskim Przeglądzie Sądowym nr 8, 2016,
- w dniu 16 października 2015 r. w ramach organizowanych cyklicznie od kilku lat na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego Seminariów Szubertowskich odbyła się Międzynarodowa Konferencja pt. „Przyszłość prawa pracy”;
 - Od 2014 r. corocznie organizowane są na WPiA UŁ Konferencje Zamówień Publicznych z udziałem światowej sławy ekspertów. We wrześniu 2016 odbyła się III z cyklu międzynarodowa konferencja „Reforma Zamówień Publicznych – Strategiczne Zamówienia Publiczne” podczas której referaty wygłosili przedstawiciele następujących ośrodków zagranicznych: University of Nottingham (UK), Univeristy of Hull (UK), Alma Mater Studiorum Università di Bologna (IT), Università degli Studi di Milano (IT), Vrije Universiteit Brussel – Institute for European Studies (BE), Porto Law School, Catholic University of Portugal (PT), Bangor University (UK), Univeristy of Lapland (FI), University of Stockholm (SE), Urząd Publikacji Unii Europejskiej (LU), Hall of Shkodra (AL);
 - w dniach 23-24 marca 2017 r. na WPiA odbyła się międzynarodowa konferencja International Seminar – Precarious Work. Current reality and perspectives, podczas której referaty wygłosiło 31 prelegentów w tym 28 z zagranicznych ośrodków naukowych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Proces internacjonalizacji jest priorytetowym kierunkiem strategii rozwoju zarówno UŁ jak i WPiA. W kontekście oceny umiędzynarodowienia kierunku *prawo* prowadzonego na WPiA należy podkreślić, że umiędzynarodowienie stanowi jeden z priorytetów działań Wydziału, jako nieodłączna część zarówno procesu dydaktycznego, jak i ściśle z nim powiązanych badań naukowych. Wydział zapewnia studentom warunki zdobycia wiedzy, umiejętności i postaw koniecznych do pracy w międzynarodowym środowisku prawniczym. Umiędzynarodowienie jest traktowane jako proces nieustannego rozwoju naukowego i dydaktycznego Wydziału.

Dobre praktyki

- Dobrą praktyką w ramach ocenianego kierunku są innowacyjne kursy typu moot-court, prowadzone w języku angielskim. Ich celem jest przygotowanie studentów do pracy w międzynarodowym środowisku oraz udziału w konkursach międzynarodowych. Efekty kształcenia są uznawane w toku studiów (8 ECTS). W roku akademickim 2018/2019 zostaną uruchomione nowe zajęcia typu moot-court Future of Digital Technologies Virtual Law Clinic, które stanowią pierwszą ofertę umiędzynarodowionego kursu prowadzonego symultanicznie na WPiA UŁ, Wydziale Prawa na Katolickim Uniwersytecie w Lyon oraz Wydziale Prawa na Uniwersytecie w Tartu. Studenci będą

zajmowali się sprawami dotyczącymi kwestii prawnych związanych z technologicznymi zjawiskami przyszłości.

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Stan faktyczny przedstawiony w Raporcie samooceny zasługuje na skorygowanie na korzyść wizytowanej jednostki. Dane liczbowe przedstawiające ilość i powierzchnię pomieszczeń nie odzwierciedlają walorów architektonicznych, w tym funkcjonalności nowoczesnego, dziesięcioletniego kompleksu. Ilość oraz powierzchnia sal wykładowych i ćwiczeniowych, a także innych pomieszczeń dydaktycznych całkowicie zaspokaja potrzeby studentów i kadry w ilości przedstawionej w Raporcie. Są to pomieszczenia o wysokich walorach akustycznych dzięki wyciszeniu oraz pokryciu specjalną tkaniną. Jedna z sal na 112 osób została wyposażona tak jak sala sądowa, co pozwala studentom lepiej wczuć się w ich przyszłe role zawodowe. Wszystkie sale posiadają nowoczesne oprzyrządowanie techniczne takie, jak monitory, projektory LED o bardzo wysokich parametrach optycznych, systemy nagłaśniające oraz klimatyzację o wysokich parametrach technicznych. Pomieszczenia są zróżnicowane wielkością, kształtem i funkcją w sposób pozwalający na realizację potrzeb dydaktycznych o różnej skali i przeznaczeniu, czego przykładem jest uwzględnienie w kompozycji architektonicznej gmachu wydziału sal do cichej nauki, kącików wypoczynkowych oraz stanowisk pracy przy komputerze w ciągach komunikacyjnych. Przewidziano także pomieszczenie dla matki z dzieckiem oraz odpowiednio wyposażone pomieszczenia wypoczynkowe. Budynek, w którym odbywają się zajęcia, sanitariaty, pomieszczenia biblioteczne, w tym pomieszczenia (blisko położonej) biblioteki uczelnianej są łatwo dostępne dzięki windom i oznaczeniom dla osób niepełnosprawnych. W bibliotece głównej znajduje się syntetyzator mowy. Dla studentów niepełnosprawnych ruchowo wydzielono też dodatkowo trzy miejsca parkingowe. Ponadto практикуje się w Uczelni przenoszenie zajęć do sal lepiej przygotowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych na wniosek zainteresowanych oraz opiekuna studentów niepełnosprawnych. Przykładem elastyczności i szybkiego reagowania Władz Wydziału na potrzeby niepełnosprawnych jest sytuacja studenta, który potrzebował w czasie przerwy pomiędzy wykładami odpocząć w pozycji poziomej. Niezwłocznie

zakupiono specjalistyczne łóżko oraz przygotowano pomieszczenie dla studenta i jego rodziców.

Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych i Profilaktyki Uzależnień oferuje liczne usługi, takie jak: wypożyczalnię sprzętu specjalistycznego, przenośne powiększalniki, dyktafony, systemy FM Oticon Amigo „przybliżające dźwięk”, bezpłatną pomoc tłumaczy języka migowego na zajęciach, zaliczeniach i przy załatwianiu spraw formalnych na UŁ, usługi transportowe (studenci z niepełnosprawnością ruchową mogą skorzystać z bezpłatnego transportu z miejsca zamieszkania w Łodzi na Uczelnię i z powrotem)

Infrastruktura elektroniczna obejmuje sieć WiFi eduroam dostępną zarówno dla pracowników jak i dla studentów oraz ogólnouczelnianą platformę e-learningową Moodle.

7.2.

Bibliotekę zarówno od strony infrastruktury jak i zasobu książek oraz czasopism ZO ocenia jako jedną z najlepszych w Polsce. Infrastruktura biblioteczna obejmuje w istocie nie tylko bibliotekę wydziałową ale i uczelnianą, która jest zarówno położona w bliskiej odległości od tej pierwszej jak i zintegrowana przez system katalogowy obejmujący całość zbiorów uczelnianych. Ilość pomieszczeń bibliotecznych oraz ich wyposażenie są zgodne z danymi zadeklarowanymi w raporcie. Studenci mają bezpośredni i elektroniczny dostęp do zbiorów oraz do urządzeń reprograficznych.

Przeprowadzona przez ZO analiza struktury i ilości pozycji książkowych wykazała, że księgozbiór w pełni zaspokaja potrzeby dydaktyczne wynikające z sylabusów (dostępnych w systemie elektronicznym USOS), zaś dodatkowo biblioteka wydziałowa prenumeruje 123 czasopisma w języku polskim oraz w językach obcych. Bardzo ważne w nowoczesnym nauczaniu prawa jest dostęp do 122 elektronicznych baz danych – pełnotekstowych baz literatury prawniczej takich jak HeinOnline oraz baz zawierających przepisy prawa, orzecznictwo i komentarze, takich jak Lex i Legalis. Zwłaszcza w przypadku czasopism polskich zakresy rzeczowe zbiorów papierowych i elektronicznych mogą się pokrywać, co daje studentom możliwość zapoznawania się z tekstami naukowymi zgodnie z własnymi upodobaniami studenta.

7.3.

Przedstawione ZO dane statystyczne z poprzedniego roku akademickiego świadczą o dynamicznym rozwoju zbiorów, którego podstawowym źródłem są zakupy własne (1179 vol.) oraz dary (443 vol.), a także wymiana (7 vol.), łącznie 1629 vol. na ostatni dzień roku sprawozdawczego. Ponadto powiększono zbiory o 1088 vol. czasopism.

W bibliotece wypracowano godny upowszechnienia system zgłaszania potrzeb książkowych i innych na specjalnym formularzu w wersji elektronicznej i papierowej.

Uzasadnienie z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.

Mocną stroną Jednostki jest imponujący budynek WPiA o bardzo atrakcyjnym wyglądzie i znakomicie rozwiązany pod względem funkcjonalnym. Atutem Jednostki jest też wyposażenie sal w sprzęt elektroniczny oraz zapewnienie studentom łatwego dostępu do zasobów bibliotecznych, także spoza uczelni. Trzeba przy tym podkreślić duży udział

pełnotekstowych baz danych w zbiorach oraz pełną integrację sieciową z główną biblioteką Uczelni. Na uwagę zasługuje też dynamiczny wzrost zasobów biblioteki.

Dobre praktyki

W bibliotece wypracowano godny upowszechnienia system zgłaszania potrzeb książkowych i innych na specjalnym formularzu w wersji elektronicznej i papierowej.

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Studenci ocenianego kierunku podczas spotkania z ZO wyrażali wielokrotnie swoje przekonanie, iż dokonali słusznego wyboru rozpoczynając studia na kierunku *prawo* w ramach Uniwersytetu Łódzkiego. Przesłankami utwierdzającymi ich w tej opinii są m.in. znakomita infrastruktura dydaktyczna oraz wysoka jakość kształcenia. Podczas procesu rekrutacyjnego studenci obecni na sali brali pod uwagę m.in. wysoką pozycję kierunku w rankingach wydziałów prawa. W opinii studentów mocne strony kierunku potwierdziły się, a jako przykład wskazywali wzorowo prowadzony kurs z prawa cywilnego, gdzie studenci skutecznie osiągają zakładane efekty kształcenia. Warto jednak przy tym podkreślić, iż kluczową rolę odgrywa w tym zakresie sprawnie funkcjonujący system wsparcia, opieki i motywowania studentów. Nauczyciele akademicki są dla studentów dostępni podczas konsultacji. Odbywają się one w terminach dostosowanych do planu zajęć studentów. Studenci wizytowanego Wydziału korzystają z możliwości kontaktu z nauczycielami akademickimi za pośrednictwem poczty elektronicznej. Studenci podkreślali, że niezwłocznie otrzymują odpowiedzi.

System rozpatrywania próśb i zażaleń w opinii studentów działa sprawnie. Studenci zgłaszają swoje postulaty poprzez Samorząd Studencki. Podczas wizytacji odbyło się spotkanie z przedstawicielami samorządu, którzy otrzymują pełne wsparcie organizacyjne i finansowe ze strony Uczelni. Studenci mają również możliwość bezpośredniego kontaktu w sprawach studenckich z Władzami Jednostki i z tej możliwości korzystają. Ponadto studenci mogą zwrócić się do opiekunów wyznaczonych dla poszczególnych kierunków w sprawach związanych ze studiami.

Studenci aktywnie realizują swoje zainteresowania działając w kołach naukowych. Przynależność do organizacji studenckich powołanych przy WPiA UŁ daje im możliwość uczestnictwa w wydarzeniach naukowych o skali międzynarodowej (konferencje, seminaria naukowe). Działalność kół skutkuje publikacjami artykułów i referatów prezentowanych na konferencjach. Z inicjatywy kół naukowych powstają monografie, artykuły, sprawozdania oraz

bibliografie. Publikowane są teksty w języku polskim oraz angielskim. Ponadto studenci są włączani w badania naukowe prowadzone przez kadre.

Istotną wg studentów jest również możliwość działalności w ramach Uczelnianej Kliniki Prawa Uniwersytetu Łódzkiego. Zgodnie z rankingami jest to jedna z najlepszych studenckich poradni prawnych w Polsce, a studenci potwierdzają tę opinię wysoko ceniąc m.in pracę opiekunów merytorycznych. W czasie swej działalności Klinika Prawa przyjęła około 3500 spraw z niemalże każdej dziedziny prawa.

Pomoce naukowe niezbędne do uzyskania odpowiednich efektów kształcenia w opinii studentów są przydatne. Jakość materiałów dydaktycznych jest oceniana pozytywnie. Nauczyciele akademicki wysyłają materiały na swoje zajęcia za pośrednictwem poczty elektronicznej do wszystkich studentów uczestniczących w kursach. Z perspektywy studentów ocenianego kierunku materiały wysyłane drogą elektroniczną są na odpowiednim poziomie, adekwatne do treści omawianej na zajęciach.

Pozytywnie należy ocenić ofertę praktyk i staży, oferowaną przez Jednostkę za pośrednictwem Biura Karier. Podstawowym celem działania tego Biura jest pomoc absolwentom w zakresie poruszania się po rynku pracy, ograniczenie bezrobocia, prowadzenie doradztwa zawodowego, zbieranie i udostępnianie ofert pracy, nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami, organizowanie kursów, szkoleń i warsztatów dla studentów, prezentacja firm na Uczelni. W opinii studentów wsparcie ze strony Jednostki jest jednym z największych atutów kształcenia w ramach ocenianego kierunku studiów.

Kolejnym z aspektów wsparcia studentów jest organizacja ich udziału w programach wymiany międzynarodowej. Studenci mogą skorzystać z oferty wyjazdu do wybranej uczelni z listy proponowanej przez Jednostkę. Pozytywnie – w opinii ZO – należy ocenić akcje informacyjne przeprowadzane w tym zakresie, pozwalają one uzyskać studentom pełną wiedzę o procedurach obowiązujących przy rekrutacji do udziału w wymianie, a także uzyskać informacje dotyczące zaliczenia przedmiotów realizowanych zagranicą do programu studiów. Studenci są umiarkowanie zainteresowani uczestnictwem w programach wymiany ze względu na brak chęci zmiany miejsca zamieszkania oraz wysokie koszty studiowania za granicą. Na WPiA UŁ uruchomione zostało International Office, gdzie udzielana jest pomoc zarówno merytoryczna jak i administracyjna. Jednostka wspiera w działaniach organizację zrzeszającą studentów międzynarodowych, którą jest Erasmus Student Network UŁ. Współorganizuje ona międzynarodowe wydarzenia studenckie, takie jak International Student Seminars, International Network of Doctoral Studies in Law.

Jednostka zdefiniowała zasady, według których powinna wspierać proces kształcenia studentów z niepełnosprawnościami. Studentów działania podejmowane w tym zakresie oceniają bardzo wysoko. Podczas spotkania z ZO obecne były osoby z niepełnosprawnościami, które bardzo wysoko oceniły kierowane do nich wsparcie. Wsparcie dedykuje się poprzez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych i Profilaktyki Uzależnień.

Studenci ocenianego kierunku mają zapewnianą możliwość realizacji indywidualnej ścieżki kształcenia. Regulamin studiów w UŁ określa dwie szczególne formy indywidualizacji toku studiów, tj. „Indywidualny plan studiów” (IPS) oraz „Indywidualną organizację studiów” (IOS). IPS przyznawany jest uzdolnionym i wyróżniającym się studentom od II roku studiów i umożliwia im przyjęcie interdyscyplinarnego podejścia w tworzeniu własnego programu studiów. IOS ułatwia realizację obowiązującego programu studiów osobom, które z różnych

względów nie mogą regularnie uczestniczyć we wszystkich zajęciach lub podchodzić do wymaganych zaliczeń w terminach wyznaczonych kalendarzem akademickim.

Studenci są motywowani poprzez możliwość wzięcia udziału w konkursach organizowanych przez Jednostkę. Można tutaj wskazać m.in. odbywające się cyklicznie: konkurs wiedzy o prawie pracy, wydziałowy konkurs prawa karnego procesowego, wydziałowy konkurs na glosę. Szczególnym prestiżem w opinii studentów cieszy się coroczny konkurs im. Prof. Jana Kodrębskiego na najlepszą pracę magisterską obronioną na Wydziale.

Studenci bardzo wysoko oceniają jakość obsługi administracyjnej w sprawach związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną. W opinii studentów pracownicy są przygotowani merytorycznie do pełnienia swoich funkcji. Godziny otwarcia dziekanatów są dogodne dla studentów. Wydział korzysta z narzędzi informatycznych, w tym elektronicznego systemu kolejowego rejestracji w sekretariatach. W opinii studentów ocenianego kierunku są to skuteczne rozwiązania.

8.2.

Narzędziem wykorzystywanym przez Uczelnię w zakresie monitorowania oraz wspierania i doskonalenia systemu opieki nad studentami jest ankietyzacja zajęć dydaktycznych, dokonywana w odniesieniu do każdego prowadzącego. Ankietyzacja jest przeprowadzona drogą elektroniczną w systemie usosweb. Studenci wypełniają formularz ankiety anonimowo i dobrowolnie. Formularz ankiety umożliwia odpowiedź na pytania zamknięte w skali punktowej, a także pozostawia miejsce na swobodną wypowiedź. Studenci wyrazili opinię, iż wypełnianie przez nich ankiety przyczyniają się do doskonalenia jakości kształcenia. Studenci obecni podczas spotkania z ZO wskazywali nazwiska prowadzących, którzy uwzględniając uwagi studentów doskonalili jakość swoich zajęć.

Kilka razy w roku organizowane są spotkania Kolegium Dziekańskiego z przedstawicielami Samorządu Studentów, na których zgłaszane są propozycje zmian w zakresie organizacji obsługi toku studiów, Regulaminu studiów w UŁ i Regulaminu sesji egzaminacyjnej oraz w innych bieżących sprawach.

Studenci informacje o formach opieki nad studentami mogą uzyskać za pośrednictwem strony internetowej Jednostki oraz mediów społecznościowych. Wszelkie pojawiające się informacje są na bieżąco aktualizowane. Subsydiarnie Jednostka publikuje informacje w wersji papierowej na tablicach ogłoszeń, ponadto innym źródłem w tym zakresie są pracownicy administracyjni w dziekanacie. W opinii studentów wprowadzone rozwiązania są skuteczne w kontekście zapewniania dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia. Wg studentów, informacje przekazywane studentom są kompleksowe, dotyczą wszystkich interesujących ich aspektów, a także łatwo dostępne i aktualne.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

System opieki i wsparcia jest kompleksowy, odnoszący się do wszystkich istotnych z perspektywy studenta aspektów. Działalność Jednostki w tym zakresie uwzględnia wszystkie pojawiające się potrzeby. Szereg działań podejmowanych przez Jednostkę zasługuje na wyróżnienie. Szczególne znaczenie dla studentów ocenianego kierunku ma możliwość działania w ramach Kliniki Prawa, w której studenci mogą uzyskiwać kierunkowe efekty kształcenia. Organizacja konkursów przedmiotowych oraz związanych z pracami naukowymi

motywuje studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce. Wzorowo układa się współpraca studentów z kadrami wspierającą proces kształcenia. Rozwiązania w tym zakresie sprawnie funkcjonują również dzięki wdrożonym systemom informatycznym. Odpowiednie wsparcie otrzymują organizacje studenckie, w tym Samorząd Studentów oraz koła naukowe. Warto podkreślić, iż Jednostka na bieżąco monitoruje potrzeby studentów, wprowadzając na podstawie ich sugestii i uwag odpowiednie usprawnienia.

Dobre praktyki

Organizacja konkursów na najlepsze publikacje studenckie

Zalecenia

Brak

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała kierunek *prawo*.